

2015

**Risk- och
kapitalhantering**
Länsförsäkringar Bank AB
i Konsoliderad situation

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Kort om Länsförsäkringar Bank AB.....	1
1.2	Viktiga händelser under året	1
2	Organisation.....	3
2.1	Bankkoncernen	3
2.2	Konsoliderad situation	3
3	Riskhantering och Riskstyrning.....	4
3.1	Konsoliderad situations risker	4
3.2	Riskaptit	4
3.3	System för riskhantering och intern kontroll	4
3.4	Riskstyrning	5
4	Kapitalhantering.....	7
4.1	Kapitaltäckning	7
4.2	Intern kapital- och likviditetsutvärdering	7
4.3	Kapitalbas.....	8
4.4	Kapitalkrav.....	10
4.5	Nya och ändrade regler	11
5	Kreditrisk	12
5.1	Riskaptit	12
5.2	Riskhantering.....	12
5.3	Kreditkvalitet	13
5.4	Oreglerade fordringar, osäkra fordringar och kreditförluster	18
5.5	Motpartsrisk för derivat	20
6	Marknadsrisk	21
6.1	Riskaptit	21
6.2	Riskhantering.....	21
7	Likviditetsrisk	23
7.1	Riskaptit	23
7.2	Riskhantering.....	23
8	Operativ Risk.....	26
8.1	Riskaptit	26
8.2	Riskhantering.....	26
9	Ersättningspolitik.....	28

1 | Inledning

Dokumentet ”Risk- och kapitalhantering i Länsförsäkringar Bank AB” är upprättat i enlighet med de krav som återfinns i kapitaltäckningsdirektivet CRD 2013/36/EU och förordningen CRR (EU) 575/2013. Syftet är att institutet skall ge detaljerad och tydlig information avseende de risker institutet är utsatt för, hur dess riskhantering är uppbyggd samt hur institutets kapitalstatus motsvarar de regulativa kapitalkraven.

Länsförsäkringar Bank AB med dotterbolag består av Länsförsäkringar Bank AB, Länsförsäkringar Hypotek AB, Wasa Kredit AB och Länsförsäkringar Fondförvaltning AB (hädanefter kallad Bankkoncernen).

Genom införandet av CRR och CRD IV tillkommer att även det blandade finansiella moderholdingföretaget Länsförsäkringar AB omfattas av tillsyns- och rapporteringskrav. Till följd av detta konsolideras Länsförsäkringar AB med Bankkoncernen. Konsoliderad situation består av Länsförsäkringar AB, Länsförsäkringar Bank AB, Länsförsäkringar Hypotek AB, Länsförsäkringar Fondförvaltning AB och Wasa Kredit AB (hädanefter kallad Konsoliderad situation).

Jämförelseperioden är per den 31 december 2014.

1.1 Kort om Länsförsäkringar Bank AB

1.1.1 Strategi och mål

Länsförsäkringar Bank AB grundades 1996 och är Sveriges femte största retailbank med en affärsvolym på 404 Mdr. Bankverksamheten bedrivs enbart i Sverige och affärsvolymen fortsätter växa inom alla områden. Strategin är att erbjuda banktjänster till länsförsäkringsgruppens kunder och utgår från Länsförsäkringars starka varumärke och en lokal förankring via de kundägda länsförsäkringsbolagen. Med de 3,7 miljoner kunder som finns i länsförsäkringsgruppen har bankverksamheten en stor potentiell kundbas. Huvudmålgruppen är 3 miljoner privatkunder, varav 2,2 miljoner är boendeförsäkringskunder. Övriga målgrupper är lantbruks- och småföretagskunder. Målet är att med en låg risk ha en fortsatt god tillväxt i volymer och lönsamhet, de mest nöjda kunderna och en ökad andel kunder som har både bank och försäkring hos Länsförsäkringar. Länsförsäkringar Bank AB har under åtta av de nio senaste åren haft Sveriges mest nöjda kunder på privatmarknaden enligt Svenskt Kvalitetsindex. Dessutom har Länsförsäkringar bland de nöjdaste bolånekunderna bland privatpersoner. Med ett heltäckande bank- och försäkringserbjudande hos Länsförsäkringar får kunderna en trygghet och privatekonomisk helhetslösning.

Kundägande

Länsförsäkringsgruppen består av 23 lokalt kundägda länsförsäkringsbolag och det av dem gemensamt ägda Länsförsäkringar AB som är Länsförsäkringar Bank AB:s moderbolag. Försäkringskunderna äger länsförsäkringsbolagen, vilket gör att kundägandets

principer även utmärker bankverksamheten. En långsiktig omsorg om kundernas trygghet är grundläggande för Länsförsäkringar, eftersom kunderna också är uppdragsgivare och ägare. Bankkoncernen har en låg risktolerans, vilket ger en stabil utveckling över tid. Utlåningen präglas av låga risker och den djupa, lokala kund- och marknadskänningen hos länsförsäkringsbolagen ger tillsammans med den konservativa synen på risk en tillväxt med hög kreditkvalitet.

Kundmöten och lokal marknadskänning

Länsförsäkringsbolagen ansvarar för den lokala affären och kundrelationerna. Affärsbesluten fattas lokalt och länsförsäkringsbolagens engagemang och nätverk ger en bred och djup kund- och marknadskänning. Banktjänsterna erbjuds på 128 av länsförsäkringsbolagens kontor, belägna runt om i Sverige. Genom personliga kundmöten skapas förtroende, trygghet och långvariga relationer – något som är högt prioriterat inom Länsförsäkringar.

Mobilappen och internetbanken förenklar

De digitala tjänsterna gör det smidigt och enkelt för kunderna att utföra sina bankärenden. Antalet genomförda affärstransaktioner ökar i både Länsförsäkringars prisbelönta mobilapp och i internetbanken. Under året lanserades en banktjänst för Apple Watch och Android Watch. Bankkoncernen har som mål att vara den ledande aktören inom digitala tjänster.

Kunddriven och effektiv affärsmodell

Bankkoncernen stödjer länsförsäkringsbolagen i deras rådgivning och försäljning. Produktutvecklingen sker i ett nära samarbete mellan länsförsäkringsbolagen och Bankkoncernen. I samarbetet sker ett kontinuerligt effektiviseringsarbete för att genomföra förbättringsåtgärder som leder till bättre rådgivning till kunderna, mer effektiva processer samt lägre kostnader.

Ett starkt varumärke

Bankkoncernens framgångsrika tillväxt och position på marknaden bygger på Länsförsäkringars starka varumärke, den lokala förankringen och kundägandet.

Kreditriskkvalitet

Verksamheten kännetecknas av en låg riskprofil. Bankkoncernen är exponerad mot ett antal risker som främst består av kreditrisk, marknadsrisk, likviditetsrisk och operativ risk. Det makroekonomiska läget i Sverige är avgörande för kreditriskerna då all utlåning sker i Sverige. Kreditförlusterna är fortsatt låga. Bankkoncernen har en väl diversifierad upplåning och en likviditetsreserv bestående av värdepapper med hög likviditet och kreditvärdighet. Affärsvolymerna ökade till 404 (354) Mdr med fortsatt hög kreditkvalitet.

Rating

Länsförsäkringar Bank AB har de långfristiga kreditbetygen A/Stable från Standard & Poor's och A1/Stable från Moody's. De kortfristiga kreditbetygen är A-1 från Standard & Poor's och P-1 från Moody's. Länsförsäkringar Hypotek AB:s säkerställda obligationer har oförändrat högsta kreditbetyg, Aaa från Moody's och AAA/Stable från Standard & Poor's. Länsförsäkringar Hypotek AB är därmed en av tre aktörer på den svenska marknaden för säkerställda obligationer med högsta betyg från både Standard & Poor's och Moody's.

1.2 Viktiga händelser under året avseende risk och kapital

Godkännande av förändring i intern metod avseende förlust vid fallissemang

Länsförsäkringar Bank AB och dotterbolaget Länsförsäkringar Hypotek AB har under 2015 erhållit tillstånd från Finansinspektionen att ändra sin IRK-modell för beräkning av förlust givet fallissemang (LGD) för utlåning mot säkerhet i fastighet för privatpersoner. Den nya modellen medför lägre LGD-värden för utlåning mot säkerhet i fastighet för privatpersoner.

Godkännande av förändrad beloppsgräns för hushållsexponeringar

Länsförsäkringar Bank AB och samtliga dotterbolag som tillämpar IRK har under 2015 erhållit ett godkännande att ändra beloppsgränsen mellan vad som ska klassificeras som hushållsexponering och företagsexponering. Den förändrade beloppsgränsen har medfört att företagsexponering övergått till hushållsexponering och därmed fått en något lägre genomsnittlig riskvikt.

IFRS 9

IFRS 9 träder i kraft i januari 2018 och innehåller förändrade principer för hur reservering för förväntade kreditförluster skall göras. Länsförsäkringar har ett pågående projekt för IFRS 9 men det är ännu för tidigt att bedöma effekten av regelverket och dess påverkan på kapitaltäckningen.

Emission av primärkapitalinstrument

Länsförsäkringar Bank AB har under året emitterat ett primärkapitalinstrument på motsvarande 1,2 Mdr. Lånet är odaterat och kan tidigast återköpas efter 5 år. Lånet uppfyller alla krav för att få inräknas som primärkapital enligt kapitaltäckningsreglerna. Primärkapitallånet förstärker kapitalrelationen i både Länsförsäkringar Bank AB och Konsoliderad situation.

Förstärkt kärnprimärkapital

Länsförsäkringar AB genomförde under första kvartalet en nyemission om 600 Mkr vilket förstärker kapitalet i Konsoliderad situation.

Kommande förändringar i kapitaltäckningsreglerna

Inom Baselkommittén pågår en omfattande översyn av nuvarande ramverk för kapitaltäckning avseende ett förslag till ny Schablonmetod samt nytt förslag på golvregler. Utöver detta pågår en översyn av kraven på interna modeller och införande av krav på bruttosoliditet (Leverage ratio). Konsoliderad situation följer den regulativa utvecklingen, har god beredskap och är väl kapitaliserade för kommande förändringar även om det i detta skede är oklart vilka effekterna blir i termer av ett kapitalkrav.

2 | Organisation

I detta avsnitt beskrivs Konsoliderad situation utifrån konsolideringskraven i kapitaltäckningsförordningen (CRR) och kapitaltäckningsdirektivet (CRD IV) samt hur dessa skiljer sig från de konsolideringskrav som följer av redovisningsregler.

2.1 Bankkoncernen

Redovisningsreglerna definierar Bankkoncernen utifrån den legala ägarstrukturen och utgår från moderbolaget Länsförsäkringar Bank AB. Bankkoncernen består av Länsförsäkringar Bank AB inklusive de helägda dotterbolagen Länsförsäkringar Hypotek AB, Wasa Kredit AB samt Länsförsäkringar Fondförvaltning AB.

2.2 Konsoliderad situation

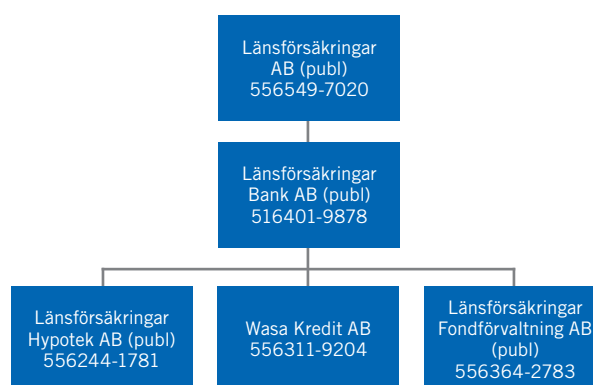
I enlighet med CRR och CRD IV tillkommer krav på att det blandade finansiella moderholdingföretaget Länsförsäkringar AB skall omfattas av tillsyns- och rapporteringskrav. Konsoliderad situation består således av Länsförsäkringar AB, Länsförsäkringar Bank AB, Länsförsäkringar Hypotek AB, Wasa Kredit AB samt Länsförsäkringar Fondförvaltning AB. Denna struktur definieras i ovanstående regelverk som Konsoliderad situation och motsvarar i sammansättning inte den redovisningsmässiga strukturen.

Länsförsäkringar AB har, utöver Länsförsäkringar Bank AB, dotterbolagen Länsförsäkringar Fondliv Försäkrings AB, Länsförsäkringar Sak Försäkrings AB samt Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB. Dessa bolag omfattas inte av tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och inkluderas därmed inte i Konsoliderad situation utan lyder istället under solvensregelverket för försäkringsbolag. Utöver dessa innehav har Länsförsäkringar AB ett mindre

innehav i bolaget Utile Dulci 2 HB. Endast kapital från bolag som ingår i Konsoliderad situation får inräknas i kapitalbasen. Vidare ställer kapitaltäckningsreglerna krav på att investeringar i finansiella enheter över vissa nivåer skall dras av från kapitalbasen. Avdragen förklaras närmare i avsnittet om Kapitalhantering. För ytterligare information avseende bolagen hänvisas till årsredovisningen för Länsförsäkringar AB.

Inom Konsoliderad situation föreligger inga väsentliga eller rättsliga hinder för överföring av medel ur kapitalbasen eller återbetalning av skulder mellan moderföretag och dotterföretag.

FIGUR 2.1. JURIDISK STRUKTUR KONSOLIDERAD SITUATION

Samtliga bolags styrelser har sitt säte i Stockholm.

TABELL 2.1. BOKFÖRDA VÄRDEN OCH MODERBOLAGETS ÄGARANDEL

Bolagsnamn	Bokfört värde Mkr	Moderföretagets ägarandel (%)	Organisations- nummer	Metod för konsolidering
Länsförsäkringar AB moderbolag				
Länsförsäkringar Bank AB	8 429,6	100	516401-9878	Fullständig
Länsförsäkringar Fondliv Försäkrings AB	5 255,4	100	516401-8219	Avdragen från kapitalbasen
Länsförsäkringar Sak Försäkrings AB	3 206,5	100	502010-9681	Avdragen från kapitalbasen
Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB	8,2	100	516401-6627	Avdragen från kapitalbasen
Utile Dulci 2 HB	0,8	0,1	916601-0067	Avdragen från kapitalbasen
Länsförsäkringar Bank AB moderbolag				
Länsförsäkringar Hypotek AB	6 020,5	100	556244-1781	Fullständig
Länsförsäkringar Fondförvaltnings AB	165,0	100	556364-2783	Fullständig
Wasa Kredit AB	814,8	100	556311-9204	Fullständig

3 | Riskhantering och Riskstyrning

I detta avsnitt beskrivs översiktligt de för Konsoliderad situations förekommande risker och Styrelsens riskaptit. Vidare förklaras hur risker hanteras i verksamheten genom Konsoliderad situations system för riskhantering och riskstyrning.

3.1 Konsoliderad situations risker

Risk är ett naturligt inslag i en banks affärsverksamhet och definieras enligt gällande Riskpolicy som möjligheten till negativ avvikelser från ett förväntat ekonomiskt utfall.

En sammanfattning av Konsoliderad situations huvudsakliga risker redovisas nedan.

Kreditrisk	Med kreditrisk avses risken att en motpart inte kan fullgöra sina förpliktelser och att eventuella säkerheter inte täcker fordran. Kreditrisk innefattar utlåningsrisk, placeringsrisk, motpartsrisk och awecklingsrisk.
Marknadsrisk	Med marknadsrisk avses risken för förlust till följd av förändringar i marknadsvärde på finansiella tillgångar och skulder. Marknadsrisk innefattar ränterisk, valutarisk, aktierisk och fastighetsrisk.
Likviditetsrisk	Med likviditetsrisk avses risken för att betalningsåtaganden inte kan fullgöras på grund av brist på likvida medel eller att de kan fullgöras endast genom upplåning till avsevärt högre kostnad än normalt eller genom att tillgångar avyttras till kraftigt underpris. Likviditetsrisk innefattar finansieringsrisk.
Operativ risk	Med operativ risk avses risken för förluster till följd av mänskliga fel, icke ändamålsenliga eller fallerade processer, system eller yttre händelser, inbegripet legala risker och compliancerisker.
Affärsrisk	Med affärsrisk avses risken för lägre intjäning till följd av lägre volymer, prispress eller annan följdverkan av förändrade konkurrensförhållanden. Affärsrisken omfattar strategisk risk och intjäningsrisk.

3.2 Riskaptit

Riskaptit definieras som den övergripande nivå per riskkategori Konsoliderad situation avser att och kan exponeras mot i syfte att uppnå fastställda strategiska mål. Styrelsen fastställer Konsoliderad situations riskaptit, såväl som strategiska mål, till grund för Konsoliderad situations riskstrategi. I syfte att uppnå fastställda mål ska Konsoliderad situation endast exponera sig mot de risker som är nödvändiga för att uppnå dessa. Konsoliderad situations riskaptit kännetecknas av en låg riskprofil, vars bas bygger på en utlåningsverksamhet som har fokus på det egna boendet och det familjeägda lantbruket. Risken begränsas inom ramen för av Styrelsen fastställda risklimiter.

3.3 System för riskhantering och intern kontroll

Konsoliderad situation har ett effektivt riskhanteringssystem, bestående av riskramverk och riskhanteringsprocesser, som säkerställer korrekt uppföljning, hantering och rapportering av Konsoliderad situations förekommande risker. Ett väl fungerande riskhanteringssystem syftar till att upprätthålla en sund riskkultur som genomsyrar hela verksamheten och som säkerställer att Styrelsen har en objektiv och tydlig bild av verksamhetens samlade risksituation.

3.3.1 Tre försvarslinjer

Konsoliderad situations riskhantering följer roll- och ansvarsfördelning enligt de tre försvarslinjerna:

Första försvarslinjen

Första försvarslinjen avser alla riskhanteringsaktiviteter som utförs av den operativa verksamheten. Verksamheten som tar risken äger också risken, vilket innebär att den dagliga hanteringen av risker sker i verksamheten. Det är också verksamhetens ansvar att se till att kontroller för uppföljning finns, genomförs och återrapporteras. Alla anställda har ett eget ansvar att bidra till en god riskkultur genom att följa fastslagna riktlinjer samt ramverk för riskhantering.

Andra försvarslinjen

Andra försvarslinjen avser de oberoende funktionerna Risk Management och Compliance, som sätter principer och ramverk för riskhantering och regelefterlevnad. På så sätt åstadkoms en dualitet kring hantering och kontroll av risker, riskkultur och risktänkande i alla dagliga affärsbeslut. Risk Management kontrollerar och följer upp de för Konsoliderad situation förekommande riskerna, samt säkerställer att det finns en riskmedvetenhet och en korrekt och konsekvent riskhantering på daglig basis. Risk Management bistår även vid verksamhetens införande av rutiner, system och verktyg för att upprätthålla denna löpande riskhantering. Compliance har en stödjande- och kontrollerande roll i syfte att säkerställa att verksamheten bedrivs enligt gällande regelverk.

Tredje försvarslinjen

Tredje försvarslinjen avser Internrevision som utgör Styrelsens stöd i kvalitetssäkring och utvärdering av organisationens riskhantering, styrning och internkontroller. Internrevision genomför oberoende och regelbundna granskningar i syfte att kontrollera, utvärdera och tillförsäkra, bland annat, verksamhetens rutiner och processer för finansiell redovisning, drift och förvaltning av informationssystem samt verksamhetens riskhanteringssystem.

3.3.2 Riskramverket

Riskramverket innehåller de strategier, processer, limiter, kontroller och rapporteringsrutiner som är nödvändiga för att fortlöpande kunna identifiera, mäta, övervaka, hantera och rapportera de risker som verksamheten är förknippad med. Allt riskarbete utgår ifrån detta riskramverk, som fastställs av Styrelsen. Riskramverket beskrivs i styrande dokument, däribland en Riskpolicy, Policy för riskaptit och risklimiter samt riktlinjer gällande den oberoende funktionen Risk Management. Riskramverket omfattar även styrande dokument gällande Styrelsens utskott.

Konsoliderad situations riskramverk är utformat för att tillmötesgå interna behov, god marknadspraxis samt regelverkskrav. Riskramverket är således en integrerad del i beslutsprocesserna och bidrar till att verksamhetsmålen uppnås med högre grad av säkerhet.

Konsoliderad situation hanterar och utvärderar sin exponering mot de risker som verksamheten är utsatt för genom:

- Tydliga och dokumenterade process- och rutinbeskrivningar.
- Tydligt definierade och dokumenterade ansvar och befogenheter.
- Riskmätningmetoder och systemstöd som är anpassade till verksamhetens behov, komplexitet och storlek.
- Regelbunden rapportering inklusive incidentrapportering i verksamheten.

- Tillräckliga resurser och kompetens för att uppnå önskad kvalitet i både affärsaktiviteter och kontrollaktiviteter.
- Dokumenterade och kommunicerade planer för beredskap, kontinuitet och återställning.
- Tydliga instruktioner för respektive riskområde och godkännandeprocess.

3.4 Riskstyrning

Konsoliderad situations riskstyrning utgår från av Styrelsen fastställda styrdokument samt en tydlig beslutsordning i verksamheten.

Styrelsen

Styrelsen ansvarar för att det finns ett effektivt riskhanteringssystem och att det är väl anpassat för Konsoliderad situations riskprofil. Styrelsen fastställer riskaptit och risklimiters genom fastställande av relevanta styrdokument. Styrelsen godkänner alla väsentliga delar av de interna modeller som används inom Konsoliderad situation och tillser även att regelefterlevnad och risker hanteras på ett tillfredsställande sätt via de oberoende funktionerna Risk Management, Compliance och Internrevision. Styrelsens Risk- och kapitalutskott stödjer Styrelsen i risk- och kapitalfrågor och bereder ären-

den inför Styrelsens beslut avseende marknads-, likviditets- och kreditrisk samt kapital och intern kapitalutvärdering.

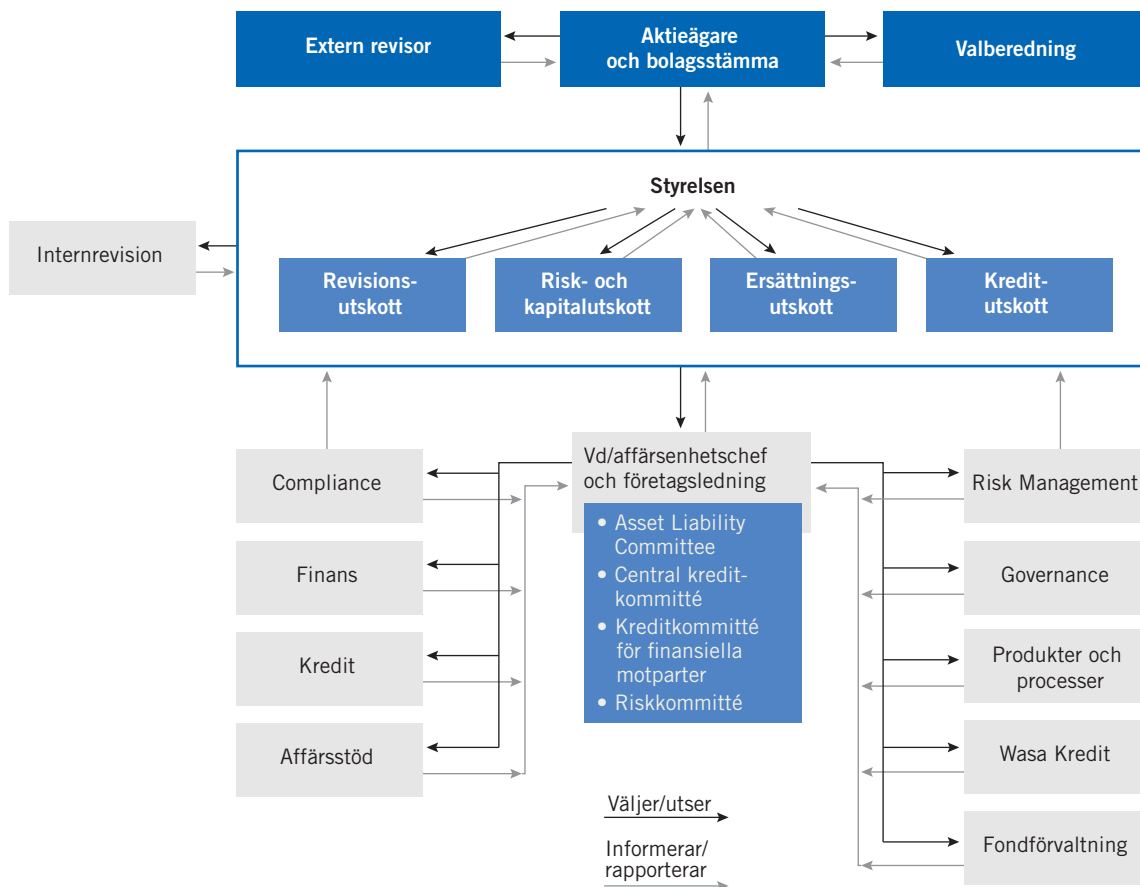
Verkställande direktören

Verkställande direktören (VD) ansvarar för att säkerställa att den löpande förvaltningen sker i enlighet med de av Styrelsen fastställda strategierna, riktlinjerna samt styrdokumenterna. VD säkerställer även att de metoder, modeller och processer som är en del av den interna mätningen och kontrollen av identifierade risker fungerar som avsett och beslutats av Styrelsen. VD säkerställer löpande att relevant rapportering från respektive enhet, däribland Risk Management, sker till Styrelsen. VD är ordförande i Asset Liability Committee (ALCO) som följer upp kapital- och finansfrågor och i Riskkommittén som följer upp samtliga risker, limiters och internt bedömt kapitalbehov.

Verksamheten

Verksamhetsansvariga har det övergripande ansvaret för den dagliga hanteringen av risker inom sitt respektive ansvarsområde samt att denna riskhantering sker i enlighet med riskramverket. Det är verksamheten som tar risken som också äger risken.

FIGUR 3.1. BANKKONCERNENS RISKSTYRNINGSSTRUKTUR

Risk Management

Risk Management ska utgöra ett stöd för att verksamheten, Styrelsen, VD:n och ledningen ska kunna säkerställa att verksamheten bedrivs med god riskhantering och riskkontroll samt för att säkerställa att risker hanteras i enlighet med det av Styrelsen fastställda riskramverket. Risk Management ska utföra sitt arbete självständigt och oberoende från affärsverksamheten med en organisatorisk uppdelning i en oberoende stödjande del och en oberoende kontrollerande del.

Ansvarig för Risk Management är Chief Risk Officer (CRO) som är direkt underställd VD och avger rapport till VD, Risk- och kapitalutskott samt Styrelsen. Styrelsen godkänner tillsättning och byte av CRO. Risk Managements ansvarsområde definieras och dokumenteras i av Styrelsen fastställda riktlinjer. Risk Management ansvarar även för Konsoliderad situations kapitaltäckningsprocess.

3.4.1 Uppföljning och rapportering

Risk Management rapporterar om Konsoliderad situations riskutveckling till Styrelsen, Risk- och kapitalutskottet, Riskkommittén, ALCO och VD.

Uppföljning av riskerna är en väsentlig del i Konsoliderad situations löpande verksamhet. Kontroll och riskrapportering gällande marknads- och likviditetsrisk samt kreditrisk mot finansiella motparter sker dagligen. Övrig riskrapportering sker löpande. Därutöver sker kvartalsvis en aggregerad risk- och kapitalrapportering, där samtliga riskområden rapporteras till Styrelsen. Rapportering sker även till Styrelsens utskott.

4 | Kapitalhantering

4.1 Kapitaltäckning

Minimikapitalkrav och kapitalbuffertar

Enligt kapitaltäckningsförordningen (CRR) ska ett kreditinstitut upprätthålla en kapitalbas som vid var tidpunkt uppfyller följande minimikrav, uttryckt i procent av det totala riskexponeringsbeloppet (REA):

- Kärnprimärkapitalrelation om minst 4,5 procent.
- Primärkapitalrelation om minst 6 procent.
- Total kapitalrelation om minst 8 procent.

I tillägg till minimikapitalkraven tillåter CRD IV införandet av kapitalbuffertar i syfte att hantera systemrisk av både cyklisk och strukturell karaktär. Dessa buffertar är:

- Kapitalkonserveringsbuffert om 2,5 procent av REA
- Kontracyklisk kapitalbuffert om 0 till 2,5 procent av REA
- Systemriskbuffert vars storlek är beroende av institutets betydelse för det finansiella systemet
- Buffert för systemviktiga institut

Samtliga kapitalbuffer ska utgöras av kärnprimärkapital. En överträdelse av någon av dessa buffertar medför begränsningar av ett instituts möjligheter att dela ut kapital, till exempel genom vinstutdelning eller återköp av aktier. Utöver dessa krav föreligger genom övergångsreglerna också en miniminivå motsvarande ett kapitalkrav baserat på 80 procent av riskvägda tillgångar enligt tidigare Basel I-regler.

Sedan september 2015 tillämpas i Sverige en kontracyklisk kapitalbuffert om 1 procent. Finansinspektionen fattar varje kvartal ett beslut om kontracykliskt buffertkrav och ett kontracykliskt buffertvärde. I juni 2015 beslutade Finansinspektionen om att höja det kontracykliska buffertvärdet till 1,5 procent. Detta värde ska tillämpas från och med juni 2016.

Inom ramen för Pelare 2 och sin översyn och utvärderingsprocess har Finansinspektionen infört ett riskviktsgolv om 25 procent för svenska bolån. Per 2015-12-31 uppgick detta golv för Konsoliderad situation till 3 338 Mkr.

Konsoliderad situations kärnprimärkapitalrelation uppgick per 2015-12-31 till 21,4 (13,9) procent och kapitaltäckningsgraden till 28,2 (17,5) procent. Konsoliderad situations överskott av kapital i

enlighet med Basel I-golvet uppgick vid samma tidpunkt till 5 121 (2 342) Mkr.

4.2 Intern kapital- och likviditetsutvärdering

Konsoliderad situations interna kapitalutvärdering (IKLU) är en del av kapitalplaneringen och ska säkerställa att Konsoliderad situation vid var tid har ett tillräckligt stort kapital i förhållande till den aktuella riskexponeringen. Förutom den bedömning av Konsoliderad situations kapitalbehov som gjorts inom IKLU:n, beaktas buffert över lagstadgat minimikapitalkrav, ägarens avkastningskrav samt externa krav från investerare och ratinginstitut. Vidare ska bedömningen beakta utvecklingen av verksamheten. I samband med fastställandet av kapitalbehovet upprättas en kapitalprognos. Prognosen är framåtblickande och ska ge en bild av kapitalbehovet på kort och lång sikt. Syftet med prognosen är att säkerställa att Konsoliderad situation har en tillräckligt stor kapitalbas samt rätt sammansättning av kapital. Kapitalprognosen följs upp fyra gånger per år i ALCO, Risk- och Kapitalutskottet samt i Styrelsen.

CRO i Länsförsäkringar Bank AB är ansvarig för att driva processarbetet som ska leda fram till en IKLU för Konsoliderad situation vilken utgör ett underlag för affärsplanering samt beslut om kapitalprognos i Styrelsen. Konsoliderad situations IKLU-process är utformad efter de krav som ställs i CRR och CRD IV liksom de krav som Styrelsen ställer på verksamheten. Tillvägagångssätt, genomförande och resultat dokumenteras och rapporteras årligen till Finansinspektionen. Processen ska genomföras minst årligen och innehåller följande aktiviteter:

- Identifiering av samtliga risker
- Riskbedömning
- Stresstester
- Kapitalberäkningar

Vid beräkning av kapitalbehovet inom IKLU:n beaktas Konsoliderad situations samtliga identifierade risker. Konsoliderad situation utgår i sin beräkning från de metoder som används för att beräkna kapitalkravet inom ramen för Pelare 1. För risker som inte beaktas inom Pelare 1, så kallade Pelare 2-risker, används interna modeller för att tilldela respektive risk ett kapitalbehov. Följande tillkommande

TABELL 4.1. UTVECKLING AV KAPITALTÄCKNINGSMÅTT

Mkr	Konsoliderad situation		Bankkoncern	
	2015-12-31	2014-12-31	2015-12-31	2014-12-31
Kärnprimärkapital	11 064	8 369	10 019	8 564
Primärkapital	12 264	8 369	11 219	8 564
Supplementärt kapital	2 297	2 145	2 297	2 305
Kapitalbas	14 561	10 514	13 516	10 869
Riskexponeringsbelopp	51 724	60 250	42 239	52 822
Kapitalkrav	4 138	4 820	3 379	4 226
Kärnprimärkapitalrelation	21,4%	13,9%	23,7%	16,2%
Primärkapitalrelation	23,7%	13,9%	26,6%	16,2%
Kapitaltäckningsgrad	28,2%	17,5%	32,0%	20,6%
Kapitalkonserveringsbuffert	1 293	1 506	1 056	1 321
Kapitalkrav enligt Basel I-golv	9 847	8 642	9 678	8 579
Kapitalbas justerad för Basel I-golv	14 968	10 984	13 924	11 339
Överskott av kapital enligt Basel I-golv	5 121	2 342	4 246	2 761

risker beaktas i beräkningen av konsoliderad situations kapitalbehov inom ramen för Pelare 2:

- Kreditrelaterad koncentrationsrisk
- Kreditrisk i statsexponeringar
- Affärsrisk, bestående av strategisk risk, intjäningsrisk och ryktesrisk
- Marknadsrisk, bestående av valutarisk, ränterisk i bankboken, kreditspreadrisk och valutabasisspreadrisk.
- Pensionsrisk

Per den 31 december 2015 uppgick det internt bedömda kapitalbehovet för Konsoliderad situation till 4 949 Mkr. Enligt Finansinspektionens metod för bedömningen av det totala kapitalbehovet ingår utöver detta även kapitalbehovet för kapitalkonserveringsbufferten, den kontracykliska kapitalbufferten och riskviktsgolvet för svenska bolån.

Det interna kapitalbehovet ger en bild av Konsoliderad situations aktuella ställning. För att säkerställa att Konsoliderad situation är välkapitaliserad även framåtblickande genomförs inom ramen för IKU:n även scenarioanalyser och stresstester. De grundläggande förutsättningarna för stresstester ska diskuteras i Styrelsen minst en gång per år. Denna diskussion ska vara vägledande för verksamhetens fortsatta arbete med stresstester. Arbetet med stresstester utgår ifrån ett antal scenarier och dess påverkan på Konsoliderad situations risker. Grundscenariot har sin bas i affärsplanen och utgår från den mest troliga utvecklingen avseende volymer, resultat och kreditförluster. Antaganden i basscenariot stressas enligt en utveckling som för Konsoliderad situation innebär det mest ogynnsamma omvärldsförhållande som kan tänkas inträffa en gång vart 20–25 år. Syftet med det stressade scenariot är att säkerställa att Konsoliderad

situations kapitalbas är av sådan storlek och sammansättning att den kan absorbera förluster som uppstår till följd av en svårartad och stressad finansiell situation. Vidare ges av en jämförelse mellan Konsoliderad situations basscenario och stressade scenario en grund till kapitalplaneringsbuffertens storlek. Kapitalplaneringsbufferten ska vara av sådan storlek att Konsoliderad situation kan upprätthålla en adekvat kapitaliseringsgrad även vid oförutsetta händelser.

Konsoliderad situation genomför årligen en intern likviditetsutvärdering (ILU) i syfte att säkerställa att Konsoliderad situation har tillräckligt med likviditet, robusta strategier och processer för att hantera likviditetsrisken över tid. Den interna Likviditetsutvärderingen beskriver det internt bedömda likviditetsbehovet och den likviditetsreserv som Bankkoncernen förfogar över, i relation till den likviditets- och finansieringsrisk som Konsoliderad situation är exponerad mot.

4.3 Kapitalbas

Kapital som kan användas för att täcka det regulativa kapitalkravet definieras i CRR/CRD och bygger på eget kapital enligt gällande redovisningsregler. Bara kapital från bolag som ingår i Konsoliderad situation får inkluderas i kapitalbasen.

Under fjärde kvartalet har det skett en omprövning av den tidigare använda principen för beräkning rörande avdrag av investeringar i finansiella enheter utanför Konsoliderad situation. Omprövningen har resulterat i en ändrad hantering som har medfört att det direkta avdraget i kärnprimärkapitalet minskas samtidigt som en större andel av investeringsbeloppet kan riskviktas till 250 procent. Sammantaget gav detta vid tillfället för omprövningen en positiv effekt i kärnprimärkapitalrelationen med 0,7 procent.

TABELL 4.2. KAPITALBAS

Mkr	Konsoliderad situation		Bankkoncern	
	2015-12-31	2014-12-31	2015-12-31	2014-12-31
Eget kapital	20 138,4	17 143,0	12 056,9	9 597,0
varav aktiekapital	1 042,5	1 006,6	954,9	954,9
varav överkursfond	5 470,9	4 906,7		
varav balanserade vinstmedel	6 249,7	4 772,9	1 489,2	804,1
varav ackumulerat totalresultat	31,7	151,9	59,2	183,6
varav periodens resultat	1 342,3	1 503,6	911,1	711,9
Övriga reserver	4 801,3	4 801,3	7 442,5	6 942,5
Primärkapitalinstrument	1 200,0	–	1 200,0	–
Ej bokförd utdelning	–2,1	–	–2,1	–
Eget kapital för kapitaltäckning	20 136,3	17 143,0	12 054,8	9 597,0
Immateriella tillgångar	–533,0	–421,1	–306,2	–309,6
Kassaflödessäkringar	–46,4	–15,1	–74,0	–46,8
Orealiserade värdeförändringar för finansiella tillgångar		–138,2		–138,2
Goodwill	–371,6			
IRK reserveringar under- (-)/överskott (+)	–407,8	–478,3	–407,8	–478,3
Justering för försiktig värdering	–48,7	–50,7	–47,6	–49,4
Uppskjuten skattefordran			–	
Tröskelavdrag: finansiella företag	–6 465,2	–7 660,4		–0,5
Kvalificerade innehav utanför finansiella sektorn		–10,2		–10,2
Avdrag: Primärkapital i eget kapital	–1 200,0	–	–1 200,0	
Kärnprimärkapital	11 063,7	8 369,1	10 019,3	8 564,0
Primärkapitaltillskott	1 200,0	–	1 200,0	–
Primärkapital	12 263,7	8 369,1	11 219,3	8 564,0
Supplementärkapitalinstrument	2 296,8	2 136,8	2 296,8	2 296,8
IRK reserveringar under- (-)/överskott (+)	–	8,0		8,1
Supplementärt kapital	2 296,8	2 145,0	2 296,8	2 305,0
Summa kapitalbas	14 560,6	10 514,1	13 516,1	10 868,9

Kapitalbas

Kapitalbasen är summan av primärkapital och supplementärt kapital, efter avdrag för poster som anges i kapitaltäckningsreglerna. Primärkapital kan likställas med institutets godkända kapital (kärnprimärkapital) och en begränsad andel eviga förlagslån (primärkapitalinstrument). Kärnprimärkapital utgörs av eget kapital enligt gällande redovisningsregler efter i CRR definierade avdrag direkt från kärnprimärkapitalet. Resultatet får inräknas om det är verifierat och avdrag gjorts för föreslagen utdelning eller andra relaterade kostnader.

Kärnprimärkapital ska vara oinskränkt tillgängligt för att absorbera förluster och är de mest efterställda fordringarna i händelse av likvidation.

Supplementärt kapital får utgöras av eviga och daterade efterställda lån. En begränsad del av reserveringsöverskott avseende IRK-poster kan också räknas in som supplementärt kapital.

Kärnprimärkapital

Eget kapital består av aktiekapital, tillskjutet kapital och reserver. Det egna kapitalet som ingår i kärnprimärkapitalet har under 2015 ökat netto till följd av erhållna utdelningar, nytt kapital (aktieägartillskott 500 Mkr) och med årets resultat som inräknas med 1 342 Mkr. I linje med Styrelsens förslag till resultatdispositionen görs inga avdrag för utdelningar. Förändringar i eget kapital som kommer från kassaflödessakringar, -46,4 (-15,1) Mkr, får inte inkluderas i kapitalbasen varför denna effekt justeras i kärnprimärkapitalet.

Justering för IRK underskott, där reserver enligt redovisningen understiger den i kapitaltäckningen beräknande förväntade förlusten, skall ske inom kärnprimärkapitalet. I det fall reserverna överstiger förväntat förlustbelopp kan en begränsad del inräknas i det supplementära kapitalet (maximalt 0,6 procent av REA enligt IRK-metoden). Per 2015-12-31 dras 408 Mkr av i kärnprimärkapitalet och 0 (8,1) Mkr räknas in i supplementärt kapital. I kärnprimärkapitalet ingår ett avdrag på -48,7 Mkr till följd av regulativa krav på försiktig värdering av poster inom kategorin verkligt värde. Avdraget följer av artikel 105 i CRR.

Uppskjutna skattefordringar upptagna i balansräkningen ska reducera kärnprimärkapitalet om de uppfyller vissa kriterier och är över vissa tröskelvärden. De uppskjutna skattefordringar som finns per 2015-12-31 i bolagen inom Konsoliderad situation föranleder inga avdrag i kapitalbasen men ingår i beräkningen av tröskelnivå-

erna enligt nedan. Även bokförda immateriella tillgångar och goodwill ska i förekommande fall reducera kärnprimärkapitalet. Avdraget i Konsoliderad situation avser immateriella tillgångar, -533,0 Mkr och goodwill relaterat till moderholdingföretagets investeringar i Fondliv AB, -371,6 Mkr vilket är en del av avdraget för investeringar i finansiella företag.

Enligt reglerna skall avdrag för investeringar i finansiella företag göras i kärnprimärkapitalet om investerat kapital består av kärnprimärkapitalinstrument samt överstiger 10 procent av kärnprimärkapitalet brutto eller aggregerat med uppskjutna skattefordringar, 17,65 procent av kärnprimärkapitalet netto. Belopp under tröskelvärden riskvägs och ges riskvikten 250 procent. Avdraget i den finansiella företagsgruppen härrör från Länsförsäkringar ABs innehav i försäkringssektorn. Värdet av dessa innehav som efter applicering av tröskelnivåerna dras av i kärnprimärkapitalet uppgår till -6 465,2 Mkr per 2015-12-31. Resterande andel riskvägs till 250 procent.

Primärkapital

Primärkapitalet i Konsoliderad situation utgörs uteslutande av primärkapitaltillskott. Primärkapitaltillskott är en efterställd skuld som uppfyller vissa villkor för att få räknas som primärkapital vid beräkning av kapitalbasens storlek. Länsförsäkringar Bank AB har under året emitterat ett primärkapitallån på motsvarande 1,2 Mdr. Lånet löper med en ränta motsvarande 3 månader Stibor + 325 baspunkter, är odaterat och kan tidigast återköpas efter 5 år. Lånet uppfyller alla krav för att få inräknas som primärkapital enligt kapitaltäckningsreglerna. Primärkapitallånet förstärker kapitalrelationen i både Länsförsäkringar Bank AB och i Konsoliderad situation.

Supplementärt kapital

Det supplementära kapitalet måste vara efterställt övriga fordringar på bolaget, med undantag av egetkapitalinstrument och primärkapitaltillskott. De tidsbundna förlagslånen som räknas in kan ej heller vara säkerställda eller i någon form garanterade av emitterande institut eller institut inom Konsoliderad situation.

Förutom ett mindre belopp som kommer från överskott från IRK-reserveringar (se ovan) består supplementärt kapital uteslutande av tidsbundna förlagslån varav externt placerat belopp uppgår till 2 300 Mkr. Lånen uppfyller de krav enligt CRR/CRD IV som ställs för att få inkluderas i kapitalbasen som supplementärt kapital.

TABELL 4.3. UTESTÅENDE EFTERSTÄLLDA LÅN

Låntagare	Lånebelopp	Lånedatum	Återbetalningsdag	Förtids inlösen (brytdag)
Primärkapitaltillskott – Externa				
Länsförsäkringar Bank	1 200 000 000 SEK	2015-06-09	Evigt	Valfritt första inlösendatum: 2020-06-09
Tier 2 – Externa				
Länsförsäkringar Bank	1 100 000 000 SEK	2013-03-28	2023-03-28	2018-03-28
Länsförsäkringar Bank	445 000 000 SEK	2011-06-30	2021-06-30	2016-06-30
Länsförsäkringar Bank	755 000 000 SEK	2011-06-30	2021-06-30	2016-06-30

Mer detaljerad information om utestående lån finns på Länsförsäkringar Bank AB:s hemsida.

4.4 Kapitalkrav

Riskexponeringsbeloppet har under det gångna året minskat med 8 525 Mkr i Konsoliderad situation och 10 583 Mkr i Bankkoncernen. De största bidragande faktorerna till dessa minskningar är att Länsförsäkringar Bank AB och dotterbolaget Länsförsäkringar Hypotek AB under april fick tillstånd att ändra sin modell för beräkning av förlust givet fallissemang (LGD) för utlåning mot säkerhet i fastighet för privatpersoner. Vidare fick Länsförsäkringar Bank AB med dotterbolaget Länsförsäkringar Hypotek AB och Wasa Kredit AB under april även tillstånd att höja exponeringsgränsen

för exponeringsklassen hushåll, vilken bestämmer huruvida exponeringar mot små och medelstora företag hänförs till exponeringsklassen hushåll eller företag, i enlighet med nuvarande regelverk.

Minskningen är något lägre för Konsoliderad situation. En anledning till detta är den ändrade hantering av innehav i finansiella enheter vilken beskrevs i föregående avsnitt. Riskexponeringsbeloppet för aktieexponeringar har ökat med 2 208 Mkr under året, men Konsoliderad situation har istället kunnat tillgodoräkna sig en andel av detta belopp i kärnprimärkapitalet.

TABELL 4.4. MINIMIKAPITALKRAV OCH BUFFERTAR KONSOLIDERAD SITUATION

	Minikapitalkrav	Kapitalkonserveringsbuffert	Kontracyklisk buffert	Systemriskbuffert	Summa
Procent					
Kärnprimärkapital	4,5%	2,5%	1,0%	n/a	8,0%
Primärkapital	6,0%	2,5%	1,0%	n/a	9,5%
Kapitalbas	8,0%	2,5%	1,0%	n/a	11,5%
Mkr					
Kärnprimärkapital	2 328	1 293	517	n/a	4 138
Primärkapital	3 103	1 293	517	n/a	4 914
Kapitalbas	4 138	1 293	517	n/a	5 948
Kärnprimärkapital tillgängligt att användas som buffert					16,9%

TABELL 4.5. KAPITALKRAV OCH RISKEXPONERINGSBELOPP

Mkr	Konsoliderad situation				Bankkoncernen			
	2015-12-31		2014-12-31		2015-12-31		2014-12-31	
	Kapitalkrav	Riskexponeringsbelopp	Kapitalkrav	Riskexponeringsbelopp	Kapitalkrav	Riskexponeringsbelopp	Kapitalkrav	Riskexponeringsbelopp
Kreditrisk enligt schablonmetoden								
Institutsexponeringar	58,5	731,8	76,8	960,2	53,9	674,0	72,2	902,8
Företagsexponeringar	113,5	1 419,3	141,0	1 763,0	111,3	1 391,6	139,2	1 740,1
Hushållsexponeringar	96,5	1 206,0	77,1	963,6	96,5	1 206,0	77,1	963,6
Fallerade exponeringar	7,7	95,9	11,7	146,2	7,7	95,9	11,7	146,2
Säkerställda obligationer	228,2	2 851,9	261,7	3 271,6	220,2	2 752,0	261,7	3 271,6
Exponeringar mot fonder	–	–	13,7	171,3	0,0	0,0	–	–
Aktieexponeringar	329,7	4 120,8	153,0	1 912,5	1,8	22,5	0,2	3,1
Övriga poster	111,7	1 395,9	115,1	1 438,1	46,7	584,1	54,6	682,1
Summa kapitalkrav och riskexponeringsbelopp	945,7	11 821,7	850,1	10 626,7	538,1	6 726,3	616,8	7 709,5
Kreditrisk enligt IRK-metoden								
Hushållsexponeringar								
Fastighetskrediter	1 050,6	13 132,2	1 751,9	21 898,6	1 050,6	13 132,2	1 751,9	21 898,6
Övriga hushållsexponeringar	788,5	9 856,4	769,1	9 613,3	788,5	9 856,4	769,1	9 613,6
Summa hushållsexponeringar	1 839,1	22 988,6	2 521,0	31 512,0	1 839,1	22 988,6	2 521,0	31 512,0
Företagsexponeringar								
Motpartlösa exponeringar	–	–	–	–	0,0	0,0	–	–
Summa kapitalkrav och riskexponeringsbelopp	2 425,3	30 316,5	3 245,8	40 572,5	2 425,3	30 316,5	3 245,8	40 572,5
Operativa risker								
Schablonmetoden	631,2	7 889,8	209,5	2 619,0	280,2	3 503,1	209,5	2 619,0
Basmetoden Länsförsäkringar AB	–	–	360,5	4 506,9	0,0	0,0	–	–
Summa kapitalkrav för operativa risker	631,2	7 889,8	570,1	7 125,9	280,2	3 503,1	209,5	2 619,0
Kreditvärdighetsjustering schablonmetoden	135,7	1 696,3	154,0	1 924,5	135,5	1 693,3	153,7	1 921,1

4.5 Nya och ändrade regler

Redovisningsprinciper

Inga ändringar av eller nya IFRS med tillämpning från och med 2015 haft någon väsentlig effekt på koncernens redovisning eller kapitaltäckning. Vad gäller nya standards och tolkningar som ännu inte börjat tillämpas så är IFRS 9 Finansiella instrument av särskilt intresse för kapitaltäckningen genom dess direkta koppling till kapitalbas. IFRS 9 träder i kraft i januari 2018 och innehåller förändrade principer för hur reservering för förväntade kreditförluster skall göras. Länsförsäkringar har ett pågående projekt för IFRS 9 men det är ännu för tidigt att bedöma effekten av regelverket och dess påverkan på kapitaltäckningen.

Kapitaltäckningsregler

Kommande förändringar i kapitaltäckningsreglerna

Inom Baselkommittén pågår en omfattande översyn av nuvarande ramverk för kapitaltäckning. I december 2015 publicerades ett andra reviderat förslag till ny Schablonmetod för kreditrisk. Under inledningen på 2016 väntas även förslag på nya golvregler kopplat till föreslagen Schablonmetod, en ny metod för beräkning av Operativ risk samt en översyn av regler relaterade till Handelslagret. Utöver detta pågår en översyn av kraven på interna modeller och införande av bruttosoliditetskrav, (eng. leverage ratio). Konsoliderad situation följer den regulativa utvecklingen och har god beredskap och är väl kapitaliserade för kommande förändringar även om det i detta skede är oklart vilka effekterna blir i termer av ett kapitalkrav.

Krishanteringsdirektivet

Enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (2015/59/EU) om inrättande av en ram för återhämtning och resolution av kreditinstitut och värdepappersföretag (BRRD) ska reglerna vara införlivade i nationell rätt och tillämpas i medlemsstaterna den 1 januari 2015. För svensk del träder de nya lagändringarna ikraft den 1 februari 2016. Genom detta direktiv omfattas alla institut under tillsyn inom EU av ett harmoniserat regelverk för krishantering och för hur kostnaderna ska fördelas. En grundprincip i regelverket är att företagets ägare och långgivare ska bära eventuella förluster i företaget och att skattebetalarna inte ska behöva skjuta till medel om en bank hamnar i kris. För att bygga upp en beredskap för detta kommer det ställas krav på att bankerna bland annat ska ha en viss andel skulder som kan skrivas ned eller konverteras om det behövs – minimikrav på nedskrivningsbara skulder ("MREL"). I direktivet ligger också regler kring hur krishantering ska finansieras. Detta ska ske genom att en ny resolutionsreserv skapas genom att instituten ska betala en årlig avgift till resolutionsreserven – resolutionsavgift.

Genomförandet av direktivet om inrättande av en ram för återhämtning och resolution innebär en rad krav på berörda institut.

5 | Kreditrisk

Med kreditrisk avses risken att en motpart inte kan fullgöra sina förpliktelser och att eventuella säkerheter inte täcker fordran så att en ekonomisk förlust uppstår.

5.1 Riskaptit

Risktagande avseende kreditrisk är baserad på en sund kreditprocess och kreditportföljen är väl diversifierad med en sammantaget låg riskexponering. Länsförsäkringsbolagens lokala förankring och marknadskännedom är viktigt för att säkerställa kreditportföljens höga kvalitet.

5.2 Riskhantering

I detta avsnitt presenteras Bankkoncernens kreditprocess, riskklassificeringssystem samt metod för beräkning av Konsoliderad situations kapitalkrav för kreditrisk.

5.2.1 Kreditprocessen

Bankverksamheten har höga krav på kundurvalet, kundernas återbetalningsförmåga samt säkerheternas beskaffenhet.

Länsförsäkringar Bank AB ansvarar för att kreditgivningen sker på ett enhetligt sätt utifrån Styrelsens fastställda riktlinjer som utgör grunden för en gemensam syn på kreditgivning. Länsförsäkringsbolagen genomför tillsammans med Bankkoncernen löpande uppföljning och kvalitetsgranskning av utlåningsportföljen och kredittagarnas återbetalningsförmåga. I kombination med ett systemstöd för riskklassificering leder detta till en balanserad och konsekvent kreditgivning.

Det av Styrelsen fastställda kreditregelverket bildar grund för all kreditgivning och gäller för samtliga länsförsäkringsbolag och Bankkoncernen. Kreditens storlek och risknivå avgör beslutsnivån, där den högsta instansen är Styrelsen och den lägsta instansen är ett lokalt beslut. Beviljningsmandatet för respektive beslutsinstans fastställs i kreditregelverket.

Kreditregelverket fastställer även minimikrav för underliggande dokumentation gällande kreditbeslut. Uppföljning av att kreditregelverket efterlevs sker av såväl länsförsäkringsbolagen som Bankkoncernen. Kreditregelverket och kreditprocessen i kombination med en lokal kund- och marknadskännedom skapar en utlåningsportfölj med en hög kreditkvalitet.

5.2.2 Riskklassificeringssystemet

Inom riskområdet kreditrisk används en intern riskklassificeringsmetod, IRK-metod, för att beräkna kapitalkravet för kreditrisk. Denna följer de krav som CRR ställer och utgör grunden i riskklassificeringssystemet. Riskklassificeringssystemet är en central del av kreditprocessen och består av metoder, modeller, processer, kontroller och IT-system för att stödja och vidareutveckla kvantifieringen av kreditrisker. Specifikt används riskklassificeringssystemet vid:

- Kreditprocessen för riskbedömning och kreditbeslut
- Beräkning av portföljreserveringar
- Beräkning av riskjusterad avkastning
- Uppföljning och rapportering till ledning och Styrelse

- Kapitalkravsberäkning
- Kapitalallokering

Nedan beskrivs några centrala begrepp inom riskklassificeringssystemet:

Exponering vid fallissemang (EAD)

Exponering vid fallissemang är det exponeringsbelopp som motparten förväntas ha utnyttjat vid ett fallissemang. För åtaganden i balansräkningen definieras EAD som kapitalskuld plus upplupna och förfallna ej betalda räntor och avgifter. För åtaganden utanför balansräkningen beräknas EAD genom användandet av en konverteringsfaktor.

Sannolikheten för fallissemang (PD)

Sannolikheten för fallissemang är sannolikheten för att en motpart fallerar inom tolv månader. En motpart anses vara fallerad om den har en betalning som är mer än 60 dagar sen¹⁾. Vidare anses en motpart vara fallerad om det finns anledning att på andra grunder förvänta sig att motparten ej kan leva upp till sina åtaganden mot Bankkoncernen.

För varje motpart beräknas ett initialt PD som justeras för att avspegla den genomsnittliga fallissemangsandelen över konjunkturcykler. Slutligen adderas en säkerhetsmarginal till PD för att säkerställa att risken inte underskattas. Efter beräkningen av PD rangordnas samtliga icke fallerade motparter och delas in i Bankkoncernens elva riskklasser.

Vid utvecklingen av modeller för skattning av PD har hänsyn tagits till vilken information som är mest relevant för respektive motpartsslag. Indelningen i riskklasser för hushållsexponeringar sker helt via metoder baserade på prediktiv statistisk analys medan indelningen i riskklasser för företagsexponeringar baseras på prediktiv statistisk analys i kombination med kvalitativ bedömning. I riskmodellerna beaktas både intern och extern information.

Förlust givet fallissemang (LGD)

Förlust givet fallissemang definieras som den förväntade förlustandelen av den totala motpartsexponeringen givet fallissemang. För avancerad IRK används interna estimat på LGD, vilka baseras på intern information om bland annat förlustgrad, belåningsgrad och produkttyp. För att säkerställa att LGD inte underskattas adderas en säkerhetsmarginal till estimaten innan de slutligen justeras för att återspegla förlustandelen i en lågkonjunktur.

Konverteringsfaktor (KF)

Konverteringsfaktorn används för att beräkna hur stor del av åtaganden utanför balansräkningen som förväntas ha utnyttjats av motparten vid ett fallissemang. För avancerad IRK beräknas interna estimat av KF, vilka baseras på intern information om bland annat realiseringsgrad, utnyttjandegrad och typ av produkt. För att säkerställa att KF inte underskattas adderas en säkerhetsmarginal till estimaten.

¹⁾ För Wasa Kredit tillämpas 90 dagar.

Validering

Riskklassificeringssystemet valideras årligen i sin helhet i enlighet med gällande regelverk samt fastställda interna riktlinjer. De kvantitativa riskmodeller som tillämpas vid riskestimering utvärderas utifrån prediktiv förmåga och riskdifferentierande egenskaper. Stor vikt läggs även vid riskmodellernas stabilitet över tid. Utöver de rent kvantitativa aspekterna av riskklassificeringssystemet utvärderas användning och integration i Bankkoncernens verksamhet för att säkerställa att kreditrisken beaktas konsekvent och enhetligt. Valideringen genomförs i sin helhet av Bankkoncernens avdelning för Risk Management.

5.2.3 Metod för beräkning av kapitalkrav för kreditrisk

Detta avsnitt ger en överblick över vilka exponeringar som beräknas med respektive metod (Schablon- och IRK-metod) samt vid vilka tidpunkter Bankkoncernen erhållit IRK-tillstånd för respektive portfölj.

Schablonmetoden (SA)

Exponeringar beräknade enligt Schablonmetoden utgörs främst av exponeringar mot stater och institut samt innehav i säkerställda obligationer. Samtliga innehav i värdepapper har mycket hög kreditvärdighet.

Intern riskklassificeringsmetod (IRK)

Bankkoncernen tillämpar idag IRK-metoden för utlåning mot exponeringsklasserna hushåll och företag²⁾. För exponeringsklass Företag tillämpas grundläggande IRK-metod där PD skattas med interna modeller medan föreskrivna värden används för LGD och KF. Bankkoncernens IRK-tillstånd har erhållits enligt följande:

- December 2006 erhöles tillstånd från Finansinspektionen att tillämpa IRK-metod för hushållsexponeringar. Denna metod tillämpas vid beräkning av kapitalkrav sedan februari 2007.
- December 2009 erhöles tillstånd att tillämpa grundläggande IRK vid beräkning av kapitalkrav för kreditrisk avseende företag med lantbruksverksamhet, dvs. huvuddelen av företagsportföljen. Denna metod tillämpas sedan mars 2010.

- Maj 2012 erhöles tillstånd att tillämpa IRK för samtliga företags-exponeringar, exklusive Wasa Kredit AB. Detta tillämpas sedan juni 2012.
- April 2015 erhöles Länsförsäkringar Bank AB och dotterbolaget Länsförsäkringar Hypotek AB tillstånd från Finansinspektionen att ändra sin IRK-modell för beräkning av förlust givet fallissemang (LGD) för utlåning mot säkerhet i fastighet för privatpersoner. Denna modell tillämpas vid beräkning av kapitalkrav sedan maj 2015.
- April 2015 erhöles Länsförsäkringar Bank AB med dotterbolagen Länsförsäkringar Hypotek AB och Wasa Kredit AB godkännande att för samtliga IRK-portföljer i Bankkoncernen ändra beloppsgränsen för vad som ska klassificeras som hushålls- respektive företagsexponering. Den nya beloppsgränsen tillämpas vid beräkning av kapitalkrav sedan maj 2015.

5.3 Kreditkvalitet

I detta avsnitt beskrivs Konsoliderad situations kreditriskexponering utifrån metod, exponeringsklass, geografisk fördelning samt branschfördelning. För Bankkoncernens IRK-exponering redovisas även exponering fördelad enligt riskklass, samt en utvärdering av kreditriskmodeller.

Som framgår av Tabell 5.1 så har Bankkoncernens IRK-exponering mot hushåll ökat medan exponeringen mot företag minskat, orsaken till detta är den ovan nämnda nya högre beloppsgränsen för vad som klassificeras som hushålls- respektive företagsexponeringar i kombination med en volymtillväxt avseende bolån inom hushållssegmentet. Vidare har den genomsnittliga riskvikten för hushållsexponeringar minskat till följd av ovan nämnda tillstånd avseende ny LGD-modell för utlåning mot säkerhet i fastighet för privatpersoner. IRK-exponeringar mot företag har minskat till följd av att beloppsgränsen för att hänföra kunder till företag höjts vilket redovisas i Tabell 5.1. För exponeringsklasserna hushåll och företag särredovisas belopp och riskvikter för små- och medelstora hushåll respektive företag (SME).

²⁾ Vissa exponeringar inom Wasa Kredit där Schablonmetoden tillämpas ingår i den av Finansinspektionen godkända uttullningsplanen för IRK.

TABELL 5.1 EXPONERING PER EXPONERINGSKLASS

Exponeringsklass, Mkr	2015-12-31			2014-12-31			Genomsnitt		
	Ursprunglig exponering	EAD	Riskvikt (%)	Ursprunglig exponering	EAD	Riskvikt (%)	Ursprunglig exponering	EAD	Genomsnittlig Riskvikt (%)
Schablonmetoden									
Nationella regeringar eller centralbanker	11 162	11 162	0	8 352	8 352	0	8 364	8 364	0
Delstatliga eller lokala självstyrelseorgan och myndigheter	3 268	3 268	0	3 116	3 116	0	3 234	3 234	0
Multilaterala utvecklingsbanker	932	932	0	363	363	0	702	702	0
Institut	5 633	3 659	20	11 809	4 801	20	14 994	3 959	20
Företag	1 669	1 668	85	2 113	2 111	84	1 828	1 822	85
varav SME	1 073	1 072	77	1 476	1 474	77	1 205	1 200	77
Hushåll	2 379	1 608	75	1 769	1 285	75	2 107	1 457	75
varav SME	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fallerade exponeringar	100	65	147	114	98	149	104	72	147
Säkerställda obligationer	28 519	28 519	10	32 716	32 716	10	27 405	27 405	10
Andelar eller aktier i företag för kollektiva investeringar (fond)	-	-	-	1 225	1 225	14	644	644	13
Aktieexponeringar	1 660	1 660	248	769	769	249	1 095	1 095	247
Övriga poster	1 460	1 460	96	1 391	1 391	103	1 182	1 182	98
Totalt, Schablonmetoden	56 782	54 002	22	63 736	56 228	19	61 660	49 936	20
IRK-metoden									
Företag	18 875	18 681	39	21 278	21 027	43	19 558	19 366	40
varav SME	18 692	18 502	39	21 093	20 844	43	19 375	19 185	40
Hushåll	195 319	192 661	12	168 371	165 905	19	187 624	184 410	14
varav SME	31 361	31 004	21	25 027	24 706	22	163 525	160 970	10
varav med säkerhet i fastighet	170 619	168 617	8	145 998	144 180	15	24 099	23 440	42
varav övriga hushållskrediter	24 700	24 044	41	22 372	21 724	44	29 494	29 145	21
Totalt, IRK-metoden	214 194	211 342	14	189 649	186 931	22	207 181	203 776	16
Totalt	270 976	265 344	16	253 385	243 159	21	268 841	253 711	17

I Tabell 5.2 presenteras exponeringen fördelad per land beräknad enligt Schablonmetoden (Konsoliderad situation).

TABELL 5.2 FÖRDELNING AV EXPONERING PER LAND, SCHABLONMETODEN

Schablonmetoden, Mkr	2015-12-31		2014-12-31	
	Ursprunglig exponering	EAD	Ursprunglig exponering	EAD
Sverige	50 406	49 210	56 528	51 762
Tyskland	919	919	925	925
Finland	681	681	807	807
Luxemburg	932	932	363	363
Schweiz	1 262	448	828	403
Danmark	2 109	1 347	3 832	1 537
Norge	473	464	408	385
Irland	0	0	47	47
Totalt	56 782	54 002	63 737	56 228

All exponering inom IRK återfinns i Sverige och i Tabell 5.3 presenteras Bankkoncernens exponering per län. Exponeringen är väl fördelad över landet med viss koncentration till storstadsområdena inom Stockholms-, Skåne- och Västra Götalands län. Exponering med säkerhet i fastighet uppgår till 186,2 Mdr av totalt 211,3 Mdr per den 31 december 2015.

TABELL 5.3 FÖRDELNING AV IRK-EXPONERING PER LÄN, BANKKONCERNEN

Län, Mkr	2015-12-31				2014-12-31			
	Total		Varav exponering med säkerhet i fastighet		Total		Varav exponering med säkerhet i fastighet	
	EAD	%	EAD	%	EAD	%	EAD	%
Blekinge län	3 786	1,8%	3 300	1,8%	3 390	1,8%	2 908	1,8%
Dalarnas län	9 410	4,5%	8 439	4,5%	8 477	4,5%	7 509	4,6%
Gotlands län	5 092	2,4%	4 641	2,5%	4 707	2,5%	4 223	2,6%
Gävleborgs län	6 136	2,9%	5 351	2,9%	5 603	3,0%	4 832	3,0%
Hallands län	10 802	5,1%	9 735	5,2%	10 229	5,5%	9 055	5,6%
Jämtlands län	4 174	2,0%	3 711	2,0%	3 733	2,0%	3 293	2,0%
Jönköpings län	8 595	4,1%	7 651	4,1%	7 364	3,9%	6 523	4,0%
Kalmar län	5 245	2,5%	4 532	2,4%	4 547	2,4%	3 884	2,4%
Kronobergs län	4 130	2,0%	3 596	1,9%	3 480	1,9%	3 004	1,8%
Norrbottnens län	2 916	1,4%	2 382	1,3%	2 482	1,3%	2 001	1,2%
Skåne län	25 605	12,1%	21 983	11,8%	22 614	12,1%	19 278	11,8%
Stockholms län	28 851	13,7%	24 727	13,3%	25 072	13,4%	21 373	13,1%
Södermanlands län	6 536	3,1%	5 718	3,1%	5 797	3,1%	5 059	3,1%
Uppsala län	10 707	5,1%	9 820	5,3%	9 696	5,2%	8 919	5,5%
Värmlands län	3 537	1,7%	2 960	1,6%	3 059	1,6%	2 558	1,6%
Västerbottens län	7 024	3,3%	6 472	3,5%	6 006	3,2%	5 440	3,3%
Västernorrlands län	3 336	1,6%	2 822	1,5%	2 963	1,6%	2 480	1,5%
Västmanlands län	7 163	3,4%	6 439	3,5%	5 851	3,1%	5 502	3,4%
Västra Götalands län	34 565	16,4%	30 811	16,5%	30 101	16,1%	26 481	16,2%
Örebro län	8 026	3,8%	6 929	3,7%	7 812	4,2%	6 371	3,9%
Östergötlands län	15 707	7,4%	14 185	7,6%	13 948	7,5%	12 425	7,6%
Totalt:	211 342	100,0%	186 204	100,0%	186 931	100,0%	163 118	100,0%

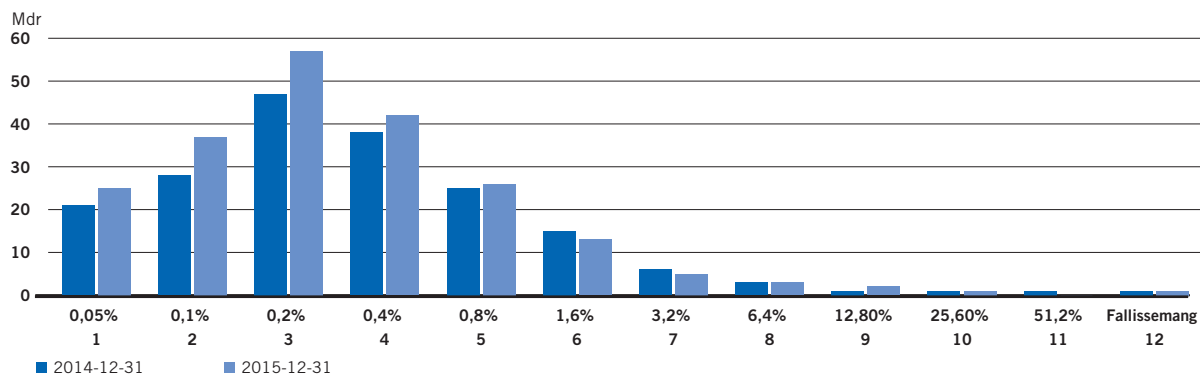
Tabell 5.4 beskriver Bankkoncernens IRK-exponering fördelad över exponeringsklass och bransch. Huvuddelen av exponeringen består av utlåning till privatpersoner och lantbruk och uppgår till 90 procent.

TABELL 5.4 EXPONERING PER BRANSCH OCH EXPONERINGSKLASS, IRK

Exponeringsklass	Bransch	2015-12-31			2014-12-31		
		EAD	Andel (%)	Riskvikt (%)	EAD	Andel (%)	Riskvikt (%)
Hushåll	Privatpersoner	161 657	76	10	141 066	76	18
	Lantbruk	18 016	9	13	13 339	7	12
	Övriga företag	12 988	6	33	11 500	6	34
	Totalt Hushåll	192 661	91	12	165 905	89	19
	varav SME	31 004	–	21	24 706	–	22
Företag	Lantbruk	10 554	5	37	13 475	7	40
	Övriga företag	8 127	4	42	7 551	4	49
	Totalt Företag	18 681	9	39	21 026	11	43
	varav SME	18 502	–	43	20 844	–	43
Totalt		211 342	100	14	186 931	100	22

I Figur 5.1 och Tabell 5.5 presenteras Bankkoncernens kreditriskexponering, beräknad enligt IRK, fördelad över Bankkoncernens riskklasser. Resultatet visar en exponeringsfördelning där 76 (72) procent av exponeringen återfinns i de bästa riskklasserna 1–4. En bidragande orsak till andelsökningen i dessa riskklasser är att en ökande andel av utlåningen utgörs av bolån till privatpersoner där sannolikheten för fallissemang är väsentligt lägre än i övriga portföljer.

FIGUR 5.1. EXPONERING FÖRDELNING ÖVER RISKKLASSER, IRK

TABELL 5.5. EXPONERING FÖRDELAD ÖVER RISK- OCH EXPONERINGSKLASS

PD-klass 2015-12-31, Mkr	Hushållsexponeringar						Företagsexponeringar			Totalt	
	Med säkerhet i fastighet		Övrig exponering		Totalt		EAD	RW (%)	EAD	RW (%)	
	EAD	RW (%)	EAD	RW (%)	EAD	RW (%)					
1	22 007	1	837	4	22 844	1	1 677	12	24 521	2	
2	34 278	3	1 635	13	35 913	3	635	18	36 547	3	
3	48 728	5	2 961	19	51 689	6	4 991	28	56 679	8	
4	34 223	8	2 422	30	36 645	10	5 765	38	42 410	14	
5	17 783	14	5 407	36	23 190	19	2 695	51	25 885	23	
6	6 790	23	5 054	50	11 844	34	1 537	64	13 381	38	
7	2 145	35	2 617	58	4 762	47	626	81	5 388	51	
8	1 195	50	1 398	62	2 593	57	214	100	2 807	60	
9	678	69	714	68	1 392	69	130	125	1 522	73	
10	312	88	310	91	622	89	87	184	709	101	
11	218	74	226	102	444	88	37	153	481	93	
Fallissemang	262	135	461	107	723	117	288	0	1 012	84	
Totalt	168 617	8	24 044	41	192 661	12	18 681	39	211 342	14	

	Hushållsexponeringar			Företagsexponeringar	Totalt
	Med säkerhet i fastighet	Övrig exponering	Totalt		
PD (%) ¹⁾	0,57	2,55	0,81	0,93	0,82
LGD (%) ¹⁾	11,6	43,6	15,6	–	–
KF (%) ²⁾	52,2	86,4	70,3	–	–

¹⁾ Exponeringsviktat genomsnitt, ej fallerade exponeringar.

²⁾ Endast för outnyttjade åtaganden.

Nedan presenteras en mappning mellan Bankkoncernens interna riskklasser och extern rating som bedömts vara en rimlig jämförelse.

TABELL 5.6. SAMBAND MELLAN INTERNA RISKKLASSER OCH EXTERN RATING (STANDARD & POOR'S)

Intern	PD(%)	Indikativ rating från S&P
1-4	< 0,5	AAA till BBB-
5-6	0,5-2,1	BB+ till BB-
7-8	2,1-8,5	B+ till B-
9-11	> 8,5	C
Fallisemang	100	D

Förväntad förlust och faktiskt utfall

Den förväntade förlustandelen (EL) beräknas utifrån parameterestimaten för PD och LGD. EL uttryckt i procent för samtliga ej fallerade exponeringar inom exponeringsklass hushåll var 0,36 procent och utfallet 0,12 procent³⁾. Nedbrutet på exponeringar med säkerhet i fastighet inom exponeringsklass hushåll var EL 0,26 procent och utfallet 0,01 procent. För övriga hushållsexponeringar var EL 1,28 procent och utfallet 0,95 procent. En av orsakerna till att EL är högre än det faktiska utfallet är att parameterestimaten för PD är väsentligt högre än den observerade andelen fallissemang.

5.3.1 Riskreducerande åtgärder och avtalsmässiga löptider

Bankkoncernens utgångspunkt i kreditbedömningen är alltid kundens återbetalningsförmåga då bedömningen är att mottagna säkerheter aldrig kan kompensera för en svag återbetalningsförmåga. Mottagna säkerheter kan dock på ett väsentligt vis motverka förlusten i händelse av ett fallissemang på en kredit. Bankkoncernen bedriver verksamhet där utlåning i huvudsak sker mot säkerhet i fastigheter och där Bankkoncernen har lång erfarenhet och robusta rutiner för hantering av dessa. Uppdateringar av marknadsvärdet på fastigheter äger rum på årlig basis enligt fastställda rutiner. Förhållandet mellan låneportföljen och värdet av underliggande tillgångar uttryckt som viktad genomsnittlig belåningsgrad, LTV (Loan To Value), uppgår till 64 (66) procent.

TABELL 5.7. BOLÅN FÖRDELADE PÅ BELÅNINGSGRADINTERVALL (LTV)

2015-12-31, Mkr	EAD	Andel (%)
0-50%	114 223	78
51-60%	15 394	10
61-70%	10 995	8
71-75%	3 380	2
75%-	3 395	2
Totalt	147 387	100

Andra väsentligt riskreducerande åtgärder i Konsoliderad situation är de nettningsavtal som har ingåtts med institutsmotparter.

I Tabell 5.8 redovisas exponeringsbelopp som täcks av medräkningsbara säkerheter. Säkerheter avseende institutsexponeringar utgörs av finansiella säkerheter medan säkerheter inom exponeringsklasserna företag respektive hushåll utgörs av fastigheter där säkerställt belopp uppgår till 182,9 Mdr.

TABELL 5.8. MEDRÄKNINGSBARA SÄKERHETER I KAPITALTÄCKNINGSSYFTE

Mkr	2015-12-31		2014-12-31	
	Ursprunglig exponering	Exponeringsbelopp som täcks av säkerhet	Ursprunglig exponering	Exponeringsbelopp som täcks av säkerhet
Schablonmetoden				
Nationella regeringar eller centralbanker	11 162	-	8 352	-
Delstatliga eller lokala självstyrelseorgan och myndigheter	3 268	-	3 116	-
Multilaterala utvecklingsbanker	932	-	363	-
Institut	5 633	1 973	11 809	7 066
Företag	1 669	-	2 113	-
varav SME	1 073	-	1 476	-
Hushåll	2 379	-	1 769	-
varav SME	-	-	-	-
Fallerade exponeringar	100	-	114	-
Säkerställda obligationer	28 519	-	32 716	-
Andelar eller aktier i företag för kollektiva investeringar (fond)	-	-	1 225	-
Aktieexponeringar	1 660	-	769	-
Övriga poster	1 460	-	1 391	-
Totalt, Schablonmetoden	56 782	1 973	63 736	7 066
IRK-metoden				
Företag	18 875	16 060	21 278	18 170
varav SME	18 692	15 888	21 093	17 995
Hushåll	195 319	166 823	168 371	142 505
varav SME	31 361	18 388	25 027	14 274
Totalt IRK-metoden	214 194	182 883	189 649	160 675
Totalt	270 976	184 856	253 385	167 741

³⁾ Estimat baseras på icke fallerade exponeringar per 2013-12-31. Utfallet beräknas som konstaterade kreditförluster för fallissemang under 2014 med en uppföljningsperiod till och med 2015-12-31.

I Tabell 5.9 presenteras exponeringar fördelade på exponeringsklass samt återstående räntebindningsperiod.

TABELL 5.9. EXPONERING FÖRDELAD PÅ RÄNTEBINDNINGSMÄSSIGA LÖPTIDER

2015-12-31, Mkr	<3 månader	3–6 månader	6–12 månader	1–3 år	3–5 år	> 5 år	Totalt
Schablonmetoden							
Nationella regeringar eller centralbanker	4 772	202	2 379	3 072	540	197	11 162
Delstatliga eller lokala självstyrelseorgan och myndigheter	224	0	433	1 547	1 064	0	3 268
Multilaterala utvecklingsbanker	2	3	8	623	295	0	932
Institut	3 598	0	61	0	0	0	3 659
Säkerställda obligationer	640	2 838	2 342	14 282	8 271	147	28 519
Företag	1 642	19	19	15	3	2	1 700
Hushåll	1 641	0	0	0	0	0	1 641
Fonder	0	0	0	0	0	0	0
Aktier	1 660	0	0	0	0	0	1 660
Övriga poster	1 460	0	0	0	0	0	1 460
Totalt Schablonmetoden	15 639	3 063	5 242	19 539	10 174	345	54 002
IRK-metoden							
Företag	5 698	4 621	1 104	4 669	2 046	543	21 027
Hushåll	100 311	36 410	8 187	35 638	10 417	1 697	192 661
– Varav med säkerhet i fastighet	76 529	36 323	8 114	35 558	10 403	1 691	168 617
– Varav övrig exponering	23 782	87	74	80	15	7	24 044
Totalt IRK-metoden	106 009	41 031	9 292	40 307	12 464	2 240	211 342
Totalt	121 648	44 094	14 534	59 845	22 637	2 585	265 344

5.4 Oreglerade fordringar, osäkra fordringar och kreditförluster

Oreglerade fordringar, osäkra fordringar samt kreditförluster baseras i sin helhet på den totala låneportföljen ur ett redovisningsperspektiv.

5.4.1 Oreglerade fordringar

En lånefordran anses vara oreglerad om den har en oreglerad betalning som är mer än 9 och upp till och med 60 dagar förfallen.

TABELL 5.10. OREGLERADE FORDRINGAR PER BOLAG

Fordringar, förfallna dagar	Länsförsäkringar Bank AB		Länsförsäkringar Hypotek AB		Wasa Kredit AB		Totalt	
	2015-12-31	2014-12-31	2015-12-31	2014-12-31	2015-12-31	2014-12-31	2015-12-31	2014-12-31
10–19 dagar ¹⁾	0,3	0,1	0,6	0,0	0,0	0,0	0,9	0,1
20–39 dagar	27,1	35,3	30,4	40,0	218,3	253,7	275,8	329,0
40–60 dagar	0,1	16,6	0,1	0,0	1,8	3,0	2,0	19,6
Totalt	27,5	52,0	31,1	40,0	220,1	256,7	278,7	348,7

5.4.2 Osäkra fordringar

En lånefordran anses vara osäker om den har en oreglerad betalning som är mer än 60 dagar förfallen, eller om det finns anledning att förvänta sig att motparten på andra grunder inte kan leva upp till sitt åtagande. En lånefordran anses vara osäker till den del den inte täcks av säkerhet. Osäkra fordringar uppgick till 241 (316) Mkr, vilket motsvarar 0,12 (0,17) procent av den totala låneportföljen före reserver.

TABELL 5.11. OSÄKRA LÅNEFORDRINGAR PER EXPONERINGSKLASS, BRANSCH OCH BOLAG

Schablonmetoden	Bransch	Länsförsäkringar Bank AB		Länsförsäkringar Hypotek AB		Wasa Kredit AB		Totalt	
		2015-12-31	2014-12-31	2015-12-31	2014-12-31	2015-12-31	2014-12-31	2015-12-31	2014-12-31
	Privatpersoner	0,0	0,0	0,0	0,0	17,1	30,6	17,1	30,6
	Lantbruk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Övriga företag	0,0	0,0	0,0	0,0	36,0	77,6	36,0	77,6
Totalt Schablonmetoden		0,0	0,0	0,0	0,0	53,1	108,2	53,1	108,2
IRK-metoden									
Hushåll	Privatpersoner	13,4	28,0	0,0	0,3	60,5	88,8	73,9	117,1
	Lantbruk	0,0	16,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	16,4
	Övriga företag	1,3	9,7	0,0	0,0	99,8	28,9	101,1	38,6
Totalt Hushåll		14,7	54,1	0,0	0,3	160,3	117,7	175,0	172,1
Företag	Privatpersoner	1,2	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,2	5,0
	Lantbruk	8,4	17,9	0,0	0,0	0,0	0,0	8,4	17,9
	Övriga företag	3,4	12,7	0,0	0,0	0,0	0,0	3,4	12,7
Totalt Företag		13,0	35,6	0,0	0,0	0,0	0,0	13,0	35,6
Totalt IRK-metoden		27,7	89,7	0,0	0,3	160,3	117,7	188,0	207,7
Totalt		27,7	89,7	0,0	0,3	213,4	225,9	241,1	315,9

5.4.3 Kreditförluster

Kreditförluster utgörs av konstaterade kreditförluster, befarade kreditförluster, återvinningar på krediterförluster som tidigare redovisats som konstaterade samt återföringar till följd av att ett nedskrivningsbehov inte längre anses föreligga. Konstaterad kreditförlust avser hela fordran då det inte finns någon realistisk möjlighet till återvinning. Befarade kreditförluster avser årets nedskrivning för kreditförluster då indikation på nedskrivningsbehov föreligger. Återvinningar består av återförda belopp på kreditförluster som tidigare redovisats som konstaterade.

Enbart Bankkoncernens andel av befarade och konstaterade kreditförluster redovisas. Avräkningsmodellen som infördes den 1 januari 2014 avseende det åtagande som länsförsäkringsbolagen har när det gäller kreditförluster för genererad affär innebär att länsförsäkringsbolagen vid reserveringstillfället täcker 80 procent av reserve-

ringsbehovet. Detta sker genom avräkning mot en buffert av upparbetad ersättning. Den 31 december 2015 uppgick det samlade kreditreserveringsbehovet till 388 Mkr varav Bankkoncernens redovisade kreditreserv uppgick till 281 Mkr och resterande del om 107 Mkr har avräknats mot länsförsäkringsbolagens innehållna medel enligt ovan modell. Bankkoncernens kreditreserver hänförliga till länsförsäkringsbolagsaffären vid tidpunkten för införandet kommer successivt att återföras med 158 Mkr. Under perioden återfördes 60 Mkr.

Kreditförlusterna, med hänsyn taget till länsförsäkringsbolagens andel av kreditförlusterna, uppgick till 6 (-10) Mkr, vilket motsvarar en kreditförlustnivå om 0,00 (0,00) procent. Kreditförlusterna före återföring är fortsatt låga och uppgick netto till 66 Mkr. Osäkra fordringar och kreditförluster utgör fortsatt en mycket liten andel av den totala utlåningen.

TABELL 5.12. KREDITFÖRLUSTER

Kreditförluster, netto (Mkr)	2015-12-31 ¹⁾	2014-12-31 ¹⁾
Specifik nedskrivning för individuellt värderade lånefordringar		
Periodens kostnad för bortskrivning för konstaterade kreditförluster	-111,4	-103,7
Återförda tidigare gjorda nedskrivningar för kreditförluster som redovisats som konstaterade kreditförluster	111,1	101,3
Periodens nedskrivning för kreditförluster	-121,5	-123,1
Inbetalt på tidigare konstaterade kreditförluster	41,4	35,3
Återförda ej längre erforderliga nedskrivningar för kreditförluster	66,6	80,5
Periodens nettokostnad för individuellt värderade lånefordringar	-13,8	-9,7
Gruppvis värderade homogena grupper av lånefordringar med begränsat värde och likartad risk		
Avsättning/upplösning av nedskrivning för kreditförluster	7,5	18,6
Periodens nettokostnad för gruppvis värderade fordringar	7,5	18,6
Periodens nettokostnad för infriande av garantier	0,2	1,1
Periodens nettokostnad för kreditförluster	-6,1	10,0

¹⁾ Ny avräkningsmodell från 2014-01-01 som innebär att förändring i nedskrivning endast redovisas till 20 % i Bankkoncernen.

TABELL 5.13. GRUPPVISA OCH INDIVIDUELLA NEDSKRIVNINGAR PER BRANSCH

Schablonmetoden	Bransch	2015-12-31			2014-12-31		
		Gruppvisa nedskrivningar	Individuella nedskrivningar	Total	Gruppvisa nedskrivningar	Individuella nedskrivningar	Total
	Privatpersoner	3,3	13,0	16,3	2,1	3,2	5,3
	Lantbruk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Övriga företag	0,8	16,7	17,5	5,5	8,1	13,6
Totalt Schablonmetoden		4,1	29,7	33,8	7,6	11,3	18,9
IRK-metoden							
Hushåll	Privatpersoner	39,8	82,0	121,8	56,7	145,9	202,6
	Lantbruk	0,9	10,0	10,9	1,4	16,9	18,3
	Övriga företag	15,8	64,6	80,4	7,7	42,7	50,4
Totalt Hushåll		56,5	156,6	213,1	65,8	205,5	271,3
Företag	Privatpersoner	0,0	1,2	1,2	0,1	5,0	5,1
	Lantbruk	17,5	13,4	30,9	12,0	34,1	46,1
	Övriga företag	0,1	1,5	1,6	0,0	2,9	4,1
Totalt Företag		17,6	16,1	33,7	12,1	42,0	54,1
Totalt IRK-metoden		74,1	172,7	246,8	77,9	247,5	325,4
Totalt		78,2	202,4	280,6	85,5	258,8	344,3

5.5 Motpartsrisk för derivat

Motpartsrisk innebär risken att en motpart inte kan fullgöra sina åtaganden vilket kan leda till förluster. Styrelsen fastställer limit om maximalt exponeringsbelopp per motpart. För kapitalbehovsberäkningen för motpartsrisk avseende derivat används marknadsvärdesmetoden. Konsoliderad situation har endast swapmotparter med hög rating och där ISDA-avtal upprättats. ISDA-avtal är avtal som medger nettoredovisning av positiva och negativa derivat, vilket

reducerar risken till nettoposition per motpart. Till ISDA-avtalen finns även tillhörande CSA-avtal. CSA-avtal innebär förpliktelser om leverans och mottagande av säkerheter vid marknadsförändringar. För den säkerställda verksamheten i Länsförsäkringar Hypotek AB är dessa ensidiga och endast motparten ställer säkerheter. Inga CSA-avtal där Konsoliderad situation behöver ställa säkerheter vid nedgradering innehas. I Tabell 5.14 redovisas Konsoliderad situations derivatexponering.

TABELL 5.14. DERIVAT TILL VERKLIGT VÄRDE

Rating	2015-12-31				2014-12-31			
	Brutto	Nettningsvinst	Säkerheter	Nettoexponering	Brutto	Nettningsvinst	Säkerheter	Nettoexponering
AA-/Aa3	2 034,2	993,7	140,5	901,1	1 948,8	758,2	175,3	1 015,2
A+/A1	833,7	485,7	292,5	55,5	1 951,5	1 439,8	385,9	125,8
A/A2	2 379,1	650,0	1 749,0	44,7	620,3	0,0	569,6	56,7
A/A3					1 739,7	476,6	1 167,8	119,3
Totalt	5 247,0	2 129,4	2 182,0	1 001,3	6 260,3	2 674,6	2 298,6	1 317,0

6 | Marknadsrisk

Med marknadsrisk avses risken för förlust till följd av förändringar i marknadsvärde på finansiella tillgångar och skulder.

6.1 Riskaptit

Styrelsen fastställer riskaptiten för marknadsrisk. Konsoliderad situation har låg aptit för marknadsrisk, vilket innebär att dessa risker i rimlig utsträckning ska begränsas. Derivat får användas enbart i syfte att minska Konsoliderad situations risker. Vidare har Konsoliderad situation inget handelslager.

6.2 Riskhantering

Målet med riskhanteringen är att minska den omedelbara inverkan som en oväntad förändring i marknaden kan få på Konsoliderad situation. Den dagliga hanteringen av marknadsrisk sker inom Treasuryenheten. Hanteringen sker inom satta limiter på ett kostnadseffektivt sätt. För mätning av marknadsrisk tillämpar Konsoliderad situation ett antal kompletterande riskmått samt stresstester.

6.2.1 Styrning

Det övergripande ramverket för den finansiella verksamheten fastställs av Styrelsen i Riskpolicyn. Styrelsen fastställer vidare riskaptit och limiter för ränterisk, spreadrisk och valutarisk. Limiter fastställs även av varje bolags styrelse. Metoder för beräkning av marknadsrisk fastställs av Riskkommittén.

6.2.2 Ränterisk

Konsoliderad situations primära marknadsrisk är ränterisk. Med ränterisk menas risken för negativa förändringar på räntemarknaden och inkluderar räntepreisrisk, kreditspreadrisk och valutabasisspreadrisk.

I Konsoliderad situation uppstår ränterisk primärt genom olika räntebindingstider för tillgångar och skulder men också för att

säkerställa tillgång till en stor likviditetsreserv och upplåning i utländsk valuta. Kreditspreadrisk uppstår i likviditetsreserven och valutaspreadrisk uppstår vid säkring av upplåning i utländsk valuta. I första hand hålls ränterisken låg genom att den fasta utlåningen matchas med motsvarande upplåning. I andra hand reduceras ränterisken med hjälp av räntederivat.

Ränterisken beräknas som effekten av ett kraftigt momentant stressscenario. Kreditspread- och valutabasisspreadriskerna mäts med känslighetsmått. Kapitalbehovsberäkningen för ränterisk i Pelare 2 använder en Value-At-Risk-modell i kombination med stressscenarier.

TABELL 6.1. RÄNTERISK PER VALUTA

Mkr	2015-12-31	2014-12-31
SEK	-16,2	46,7
Utländska valutor		
CHF	0,0	0,0
EUR	-0,1	-0,2
NOK	-0,1	-0,1
USD	0,0	0,0
Total	-16,4	46,4

Tabell 6.1 visar nuvärdesförändringen av en höjning av marknadsräntorna med 100 baspunkter nedbruten per valuta. Analysen tar inte hänsyn till det egna kapital som Konsoliderad situation håller och beaktar inte möjligheterna att anpassa sig till förändrade räntnivåer. Ränterisken finns nästan uteslutande i svenska kronor och har minskat till följd av naturliga fluktuationer i ränterisken, vilka uppstår i och med olika räntebindningsdagar för tillgångar och skulder. Tabell 6.2 visar Konsoliderad situations räntebindingstider för tillgångar, skulder och derivat.

TABELL 6.2. RÄNTEBINDNINGSTIDER ÖVER ANTALET MÅNADER

Mkr	Högst 1 mån	1–3 mån	3–6 mån	6–12 mån	1–3år	3–5 år	> 5 år	Utan ränta	Totalt
Tillgångar									
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	22								22
Belåningsbara statsskuldförbindelser	3 000	400	200	2 124	2 659	246	195		8 824
Utlåning till Kreditinstitut	398	243							641
Utlåning till allmänheten	79 772	48 680	9 664	9 103	40 267	12 303	2 170		201 959
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	272	251	2 654	2 914	16 830	9 914	147		32 981
Övriga tillgångar		121				1	121	17 200	17 443
Summa tillgångar	83 464	49 694	12 518	14 140	59 756	22 464	2 633	17 200	261 870
Skulder									
Skulder till kreditinstitut	2 954								2 954
In- och upplåning från allmänheten	60 636	13 991	6 981	942	614	235			83 399
Emitterade värdepapper	1 596	9 296	4 009	2 885	54 154	47 395	22 245		141 580
Övriga skulder								11 498	11 498
Efterställda skulder			1 200		1 100				2 300
Eget kapital								20 138	20 138
Summa skulder	65 187	23 287	12 190	3 827	55 868	47 630	22 245	31 636	261 870
Differens tillgångar och skulder	18 277	26 407	329	10 313	3 888	-25 166	-19 611	-14 436	
Räntederivat, nominella värden	-6 833	-7 386	-2 205	-10 528	-18 316	25 608	20 528		868
Nettoexponering	11 445	19 021	-1 876	-215	-14 428	442	916	-14 436	868

6.2.3 Valutarisk

Med valutarisk avses risken att en valuta ändrar värde gentemot en annan valuta i en för Konsoliderad situation negativ riktning.

Valutarisk uppstår i upplåningen i utländsk valuta, främst i valutorna EUR, CHF och NOK. Valutarisken mäts som effekten av en momentan förändring av valutakursen med +/-10 procent. Valutarisken beräknas som summan av absolutbeloppen av värdeförändringen per valuta, givet en förändring av valutakursen om 10 procent. Valutarisken hanteras vid varje upplåning genom att omvandla upplåningen till SEK genom swapkontrakt. Det återstår då ingen signifikant valutarisk. Total valutarisk per 2015-12-31 uppgick till 0,5 (0,3) Mkr.

6.2.4 Uppföljning och rapportering

Samtliga marknadsriskerna mäts och kontrolleras dagligen. Risk Management följer upp Styrelsens limiter dagligen. CRO rapporterar löpande till Styrelsen både skriftligt och muntligt minst varje kvartal.

7 | Likviditetsrisk

Med likviditetsrisk avses risken för att betalningsåtaganden inte kan fullgöras på grund av brist på likvida medel eller att de kan fullgöras endast genom upplåning till avsevärt högre kostnad än normalt eller genom att tillgångar avyttras till kraftigt underpris.

7.1 Riskaptit

Konsoliderad situations riskaptit beträffande likviditetsrisk är mycket låg. Det betyder att likviditetsrisker minimeras och förebyggs i möjligaste mån genom god prognostisering av framtida likviditetsbehov och god betalningsberedskap. Konsoliderad situations riskaptit avseende likviditetsrisk fastställs av Styrelsen som även fastställer inriktning beträffande hantering av likviditetsrisk samt fastställer likviditetsrisklimiterna som avspeglar Konsoliderad situations riskaptit.

7.2 Riskhantering

Målet för likviditetshanteringen är att Konsoliderad situation vid var tid ska ha tillräckligt med likvida medel för att fullgöra sina åtaganden under såväl normala som stressade marknadsförhållanden.

Den övergripande strategin för hanteringen av likviditetsrisk bygger på en väl diversifierad upplåning vad gäller investerarbaser, instrument, valuta och löptid samt en betryggande stor likviditetsreserv bestående av höglikvida tillgångar där huvuddelen är pantsättningsbar i centralbanker.

Den operativa likviditetsriskhanteringen utgår från Bankkoncernen men beaktar Länsförsäkringar AB avseende LCR, med krav att verksamheten vid var tid skall kunna leva upp till sina åtaganden avseende likviditet och finansiering.

Planer för att hantera störningar som påverkar likviditeten i Bankkoncernen finns och uppdateras årligen. En beredskapsgrupp är utsedd och handlingsplaner är upprättade och fastställda i ALCO.

7.2.1 Styrning

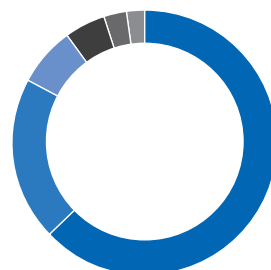
Styrelsen har låg risktolerans avseende likviditetsrisk. Konsoliderad situation har en styrning som baseras på limiter, styrdokument samt uppsatta affärs mål. Styrelsen beslutar årligen om en finansieringsplan som anger upplåningsbehov och planerad likviditet för Bankkoncernen. Utfallet följs upp i förhållande till planen vid varje ALCO och styrelsemöte. Uppdatering av planen sker vid behov. Ansvarig avdelning för daglig uppföljning och hantering avseende likviditetsrisk är Treasuryenheten inom Bankkoncernen.

Likviditetsreserv

En betryggande likviditetsreserv säkerställer att tillräcklig likviditet alltid finns tillgänglig. Treasuryenheten följer upp och hanterar likviditetsreserven på daglig basis samt ansvarar för att storleken på reserven uppgår till lägst de limiter som fastställs av Styrelsen. Likviditetsreserven är placerad i värdepapper med mycket hög kreditkvalitet där den absoluta huvuddelen är belåningsbar hos Riksbanken och i förekommande fall i ECB eller Federal Reserve. Sammantaget medför detta att reserven snabbt kan omsättas till likvida medel.

Per den 31 december 2015 uppgick likviditetsreserven till 42,5 (44,1) Mdr enligt Bankförningens definition och bestod till 63 (72) procent av svenska säkerställda obligationer.

FIGUR 7.1 LIKVIDITETSRESERV

■ Svenska säkerställda obligationer	63%
■ Svenska statsobligationer	20%
■ Andra svenska obligationer AAA/Aaa	7%
■ AAA/Aaa-ratade obligationer emitterade eller garanterade av europeiska stater och multinationella utvecklingsbanker	5%
■ Placering hos Riksgälden	3%
■ Nordiska AAA/Aaa-ratade cover bonds	2%

Finansiering

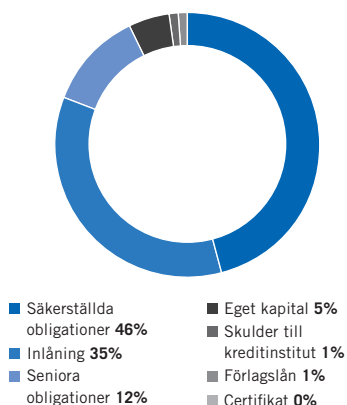
Upplåningen sker på ett sätt som skapar en sund förfallostruktur och undviker förfallokoncentrationer. Arbetet med refinansieringen bygger på en bred diversifiering av investerare och marknader. Diversifiering uppnås bl.a. genom proaktivt arbete med att skapa långsiktiga investerare relationer.

Då majoriteten av Bankkoncernens tillgångar utgörs av svenska bolån sker upplåningen primärt med säkerställda obligationer, men även senior skuld och korta certifikatprogram används. Refinansieringen sker främst i marknaderna för SEK, EUR, CHF och NOK. Bankkoncernen strävar efter att regelbundet emittera i dessa marknader för att långsiktigt skapa förtroende på de internationella kapitalmarknaderna.

Bankkoncernen ska i upplåningsverksamheten agera förutsägbart och aktivt på marknaden och eftersträva så god likviditet som möjligt i utestående skuld för att långsiktigt bygga förtroende hos investerarna. Möten med såväl svenska som internationella investerare sker löpande för att säkerställa att dessa har en korrekt bild av Bankkoncernens verksamhet och goda riskhantering. Genom detta proaktiva arbete säkerställs att placeringslimiterna finns på plats hos investerare och det främjar även långsiktigt intresse för, och vilja till, att investera i Bankkoncernens värdepapper över tid.

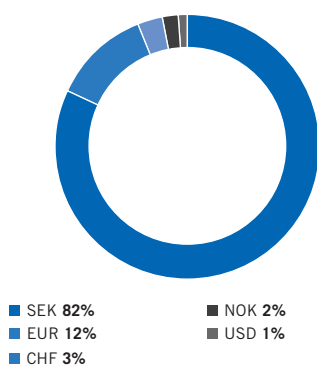
Länsförsäkringar Bank AB har under 2015 erhållit ett höjt kreditbetyg från Moody's till A1 (tidigare A3). Den stabila utvecklingen av Länsförsäkringar Bank AB:s kreditbetyg hos ratinginstituten har varit positivt för möjligheten att finansiera sig till låga kostnader på kapitalmarknaden. Länsförsäkringar Hypotek AB:s säkerställda obligationer har dessutom högsta kreditbetyg från både Moody's och Standard & Poor's.

FIGUR 7.2 FINANSIERINGSKÄLLOR

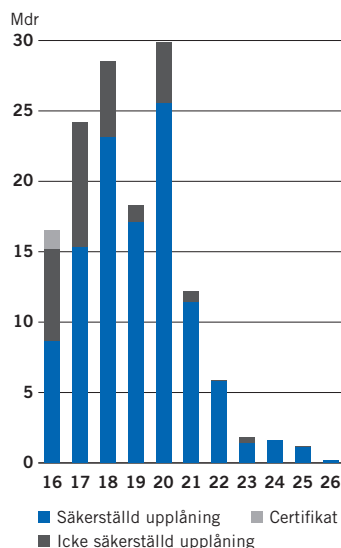

De största finansieringskällorna i Bankkoncernen är säkerställda obligationer och inlåning som uppgår till 46 respektive 35 procent.

FIGUR 7.3 VALUTFÖRDELAD UPPLÅNING

FIGUR 7.4 FÖRFALLOSTRUKTUR

7.2.2 Riskmätning

Likviditetsrisken kvantifieras genom dagliga likviditetsprognoser baserade på samtliga kontrakterade kassaflöden och förväntade affärsvolymerna avseende in- och utlåning. Det centrala måttet i styrningen av likviditetsrisk utgörs av "överlevnadsperioden", dvs. den tidsperiod som Bankkoncernen klarar sina åtaganden utan tillgång till ny finansiering.

Figur 7.5 illustrerar Bankkoncernens överlevnadsperiod per 2015-12-31. Från grafen kan utläsas att kontrakterade åtaganden kan mötas under 29 (14) månader enbart genom utnyttjande av likviditetsreserven. Programupplåning sker främst på den svenska marknaden och i svenska kronor.

Likviditetsportföljen stresstestas regelbundet i, för Bankkoncernen, mycket ofördelaktiga scenarier. Två stresstest belyser hur länge de likvida medlen räcker givet att upplåningsmarknaden är helt stängd och

- Affärstillväxten är noll (överlevnadsperioden).
- Affärstillväxten modelleras enligt affärsplan samt att bankinlåningen minskar markant.

Vidare stressas säkerhetsmassan (eng. cover pool) i olika scenarier där huspriserna antas falla mellan 5 och 30 procent.

För att få en heltäckande analys av likviditetsrisken kompletteras likviditetslimiten med ett antal strukturella och kvantitativa riskmått anpassade till Konsoliderad situations riskprofil. Dessa omfattar bland annat ett minsta krav på outnyttjat utrymme i säkerhetsmassan, för emission av säkerställda obligationer.

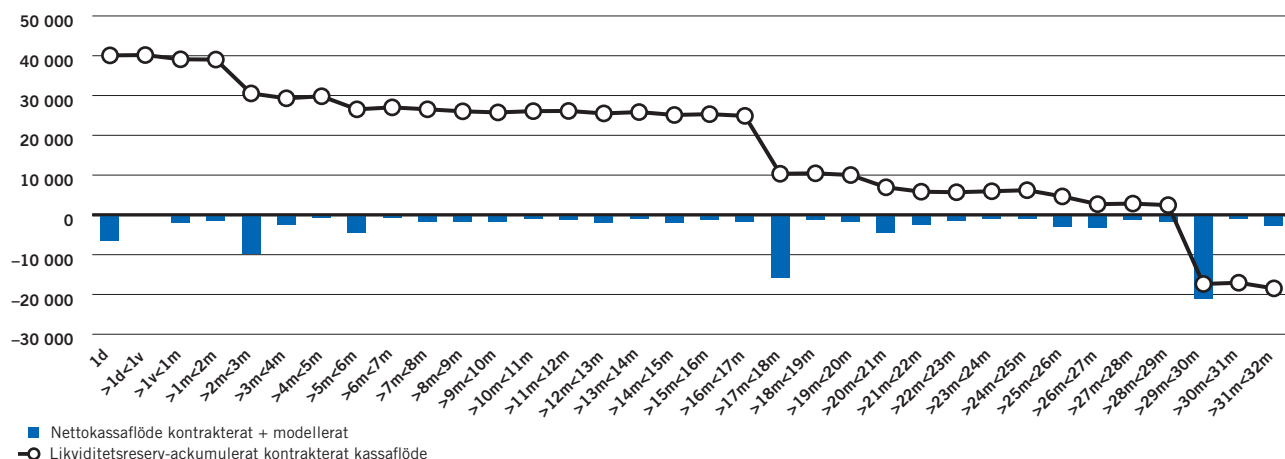
Analysen är framåtblickande och baseras på, i marknaden accepterade, mätmetoder inkluderat analys av framtida kassaflöden, scenarioanalys samt, av myndigheter angivna, nyckeltal.

Konsoliderad situations LCR definierat enligt Finansinspektionens föreskrift uppgick till 251 procent (221) i slutet av 2015. LCR i euro uppgick till 139 989 procent (68 580) den 31 december 2015.

7.2.3 Uppföljning och rapportering

Likviditetsrisken mäts, kontrolleras och rapporteras på daglig basis. Utfallet mot Styrelsens fastställda riktlinjer och strategi följs upp vid varje ALCO och styrelsemöte. Avvikelse av väsentlig karaktär rapporteras omgående till Styrelsen, enligt av Styrelsen fastställda riktlinjer.

FIGUR 7.5 ÖVERLEVNADSPERIOD

7.2.4 Intecknade tillgångar

Intecknade tillgångar är den andel av bolagets tillgångar som på något sätt är ianspråktagna. Att en tillgång är intecknad innebär restriktioner för tillgångens användningsområden eftersom den ska fungera som en säkerhet vars tillgänglighet måste kunna säkerställas i alla lägen. Konsoliderad situations huvudsakliga affärsområde är bolån och för att möjliggöra marknadsfinansiering via säkerställda obligationer har Konsoliderad situation en stor andel intecknade tillgångar som utgör säkerhetsmassan i Länsförsäkringar Hypotek AB.

Utöver de tillgångar som är ianspråktagna i säkerhetsmassan på grund av emission av säkerställda obligationer, så är andelen intecknade tillgångar låg.

TABELL 7.1 INTECKNADE TILLGÅNGAR

Mkr	Redovisat värde av intecknade tillgångar	Verkligt värde av intecknade tillgångar	Redovisat värde av ej intecknade tillgångar	Verkligt värde av ej intecknade tillgångar
Konsoliderad situations tillgångar	126 050		135 820	
Aktier och andelar	0	0	37	37
Obligationer och övriga räntebärande instrument	9 487	9 487	32 795	32 795
Övriga tillgångar	116 563		102 988	

TABELL 7.2 INTECKNADE SÄKERHETER

Mkr	Verkligt värde av intecknade säkerheter för erhållna eller egna emitterade obligationer	Verkligt värde av erhållna säkerheter eller emitterade egna obligationer
Konsoliderad situations erhållna säkerheter		105
Obligationer och övriga räntebärande instrument		105

8 | Operativ Risk

Med operativ risk avses risken för förluster till följd av mänskliga fel, icke ändamålsenliga eller fallerade processer, system eller yttre händelser, inbegripet legala risker och compliancerisker.

8.1 Riskaptit

Riskaptit för operativ fastställs av Styrelsen. Konsoliderad situation har en låg aptit för operativa risker vilket innebär att Konsoliderad situations operativa risk i största möjliga mån ska begränsas.

8.2 Riskhantering

Operativ risk omfattar hela bankverksamheten. Alla anställda ansvarar för en aktiv hantering av operativa risker inom respektive verksamhetsområde. Det är den avdelning som tar risken som äger risken. Detta innebär att den dagliga hanteringen av operativa risker främst sker i affärsverksamheten. Minimering av riskerna sker genom aktivt förebyggande arbete och med en medvetenhet om operativa risker i varje beslutssituation. Därtill finns en strukturerad uppföljning avseende de operativa riskernas utveckling.

8.2.1 Riskbedömning

Kategorisering av operativ risk sker huvudsakligen till någon av de risktyper som beskrivs i Tabell 8.1, och som utgör de huvudsakliga operativa risktyper som Konsoliderad situation är exponerad mot.

Bedömning av identifierade operativa risker bygger på en modell som tillämpas genomgående i verksamheten. Varje identifierad risk bedöms utifrån följande grunder:

- Konsekvens – Effekten på verksamheten
- Sannolikhet – Hur troligt det är att en händelse inträffar

TABELL 8.1 KONSOLIDERAD SITUATIONS OPERATIVA RISKTYPER

Process- och produktrisk	Omfattar de operativa risker som kan uppstå i de affärs- och stödprocesser som Konsoliderad situation har. Vidare omfattar det de risker som är hänförliga till produktbjudanden för kunder.
Personalerisker	Omfattar risker hänförliga till Konsoliderad situations personal, såsom risker gällande bemanning, kompetens och intressekonflikter.
Legala risker	Omfattar risker som Konsoliderad situation har till följd av legala åtaganden, som till exempel risker som uppstår till följd av avtal eller i Konsoliderad situations regelefterlevnad (Compliancerisk).
IT-risker	Omfattar de risker som kan uppstå i Konsoliderad situations IT-miljö, såsom risken för IT-avbrott eller IT-säkerhetsrisker.
Säkerhetsrisker	Omfattar risken för att Konsoliderad situation eller dess kunder utsätts för externa brott, såsom bedrägerier eller hot. Risk för interna oegentligheter ingår också i riskområdet.

8.2.2 Riskhanteringsprocessen

Riskhanteringsprocessen avseende operativa risker består av följande huvudsakliga moment:

Självutvärdering och uppföljning av kontroller för bedömning av operativa risker

För samtliga väsentliga processer inom bankverksamheten genomförs regelbundet en självutvärdering av processens operativa risker för att belysa förändringar i verksamheten, omgivningen eller hotbilden. Processanalys, incidenter och genomförda och kommande förändringar i processen är en del av varje verksamhetsområdes självutvärdering. De analyser som genomförs ingår i verksamhetens totala riskbedömning. Självutvärderingen är ett av de verktyg som används för att identifiera operativa risker samt för att planera riskbegränsande åtgärder.

Riskindikatorer

Användandet av riskindikatorer syftar till att skapa förutsättning för en bättre inblick i Konsoliderad situations riskprofil och vilka risker som ökar respektive minskar vid tidfallet och över tid. Konsoliderad situation har fastställt ett antal riskindikatorer, anpassade efter Konsoliderad situations verksamhet. Konsoliderad situation arbetar kontinuerligt med att justera och att förbättra riskindikatorerna och de uppdateras minst årligen.

Godkännandeprocess

Konsoliderad situation har en för 2015 reviderad process för godkännande av nya eller väsentligt förändrade produkter, tjänster, marknader, processer, IT-system samt vid större förändringar i Konsoliderad situations verksamhet och organisation. Syftet med Konsoliderad situations godkännandeprocess är att uppnå en effektiv och ändamålsenlig hantering av risker som kan uppstå i samband med förändringsarbete, att tillse att gällande regelverk efterlevs samt att kundnytta uppnås. Såsom för alla operativa risker tillämpas den fastställda riskmodellen för bedömning av varje enskild risk. Risk Management och Compliance ingår som två av intressenterna vid genomförande av godkännandeprocessen.

Incidentrapportering

Incidenter som sker i Konsoliderad situations löpande verksamhet ska rapporteras genom ett incidentrapporteringssystem, vilket samtliga anställda har tillgång till. Incidenter ska så långt som möjligt rapporteras och hanteras inom det verksamhetsområde eller den process där risken uppstår. Ansvaret för att incidenter analyseras och att åtgärder vidtas faller på processens- eller verksamhetens chef.

Risk Management följer löpande upp de incidenter som rapporteras i verksamheten. Rapporterade incidenter kategoriseras till någon av följande fastställda incidenttyper:

- Kunder, produkter och praxis
- Avbrott och störning i verksamhet eller system
- Utförande, leverans och processtyrning
- Arbetsförhållanden och arbetsmiljö
- Skada på fysiska tillgångar
- Interna oegentligheter
- Externa bedrägerier

Aktiv övervakning sker för att upptäcka exempelvis penningtvätt och finansiering av terrorism. Även andra försök till bedrägerier, exempelvis kortbedrägerier, bevakas och det finns ett system för avvikelserapportering.

Kontinuitetshantering

Allvarliga incidenter kan leda till en krissituation. En kris kan exempelvis uppstå på grund av brand, IT-avbrott eller annan allvarlig incident. Konsoliderad situation arbetar förebyggande för att förhindra att incidenter av detta slag uppstår. Relevanta planer finns framtagna för att stödja medarbetare och chefer vid en krissituation. Krisövningar genomförs periodiskt för att säkerställa att planerna är ändamålsenliga. I november 2015 deltog Länsförsäkringar Bank AB i FSPOS (Finansiella Sektorns Privat-Offentliga Samverkan) sektorsövning. Samtidigt övades också respektive krisledning i Bankkoncernens övriga bolag.

8.2.3 Uppföljning och rapportering

Risk Management rapporterar löpande om Konsoliderad situations operativa riskutveckling till VD och berörda avdelningschefer. Därutöver sker kvartalsvis en aggregerad operativ riskrapportering till Styrelsen och berörda kommittéer.

9 | Ersättningspolitik

Bolagets ersättningspolicy är utformad i enlighet med tillsynsmyndighetens riktlinjer gällande för verksamhet inom Länsförsäkringar AB och dess dotterbolag (Länsförsäkringar AB-koncernen). Den interna policyn innehåller riktlinjer avseende hur intressekonflikter, som kan uppkomma i samband med ersättningsfrågor, ska identifieras och hanteras.

Länsförsäkringars interna policy avseende ersättningar är utformad för att främja en sund och effektiv riskhantering och motverka ett överdrivet risktagande. Utgångspunkten för ersättningsmodellen är att den ska bidra till att skapa goda förutsättningar för Länsförsäkringar AB-koncernen att på ett tillfredsställande sätt utföra sitt uppdrag från ägarna. Policyn gäller för alla anställda inom Länsförsäkringar AB-koncernen och omfattar alla ersättningar och förmåner inom ramen för anställningen. Rörlig ersättning är en sällan förekommande form av ersättning inom Länsförsäkringar AB-koncernen vilken utgår i form av gratifikation.

För anställda vars arbetsuppgifter har en väsentlig påverkan på bolagets riskprofil och anställda som kan påverka bolagets risknivå gäller särskilda begränsningar. Skulle det för denna kategori av anställda förekomma rörlig ersättning kan denna innehållas och utbetalas till 60 procent först efter tre år, under förutsättning att den finansiella situationen i bolaget medger detta.

Styrelsen för Länsförsäkringar AB och respektive dotterbolag, som står under Finansinspektionens tillsyn, ska vardera inom sig

utse ett ersättningsutskott med uppgift att bereda Styrelsens beslut i vissa ersättningsfrågor. Ersättningsutskottets sammansättning och uppgifter regleras i respektive styrelsens arbetsordning. Ersättningsutskottet sammanträder minst en gång per år och extra möten kan bli aktuellt vid nytillsättningar eller avgångar avseende anställda i ledande befattningar. Anställda i kontrollfunktioner är inte berättigade till någon form av rörlig ersättning.

Vidare utför bolaget årligen en analys i syfte att identifiera riskpersoner. Beslut om ändringar i ersättningsystemet och materiella ändringar i ersättningspolicyn ska alltid föregås av en analys av vilka risker som är förenade med ersättningsystemet och ersättningspolicyn. Riskanalysen ska upprättas av bolagets funktion för riskkontroll.

Inga rörliga ersättningar, aktier eller optioner har under året utgått till personalkategorier som väsentligt kan påverka riskprofilen inom instituten eller till ledande befattningshavare. Det har inte heller utgått ersättningar i denna form till nyrekryteringar eller i samband med avgångar i dessa kategorier av anställda. För ytterligare information om löner och ersättningar hänvisas till årsredovisningen för Länsförsäkringar Bank AB 2015.

I enlighet med Finansinspektionens föreskrifter FFFS 2007:5 lämnas även information om Länsförsäkringar Bank AB:s ersättningspolicy och dess tillämpning på bankens hemsida.